

İşletme ve Yönetim Araştırmaları I

Editör
Mustafa Fedai ÇAVUŞ

AKADEMİSYEN
KİTABEVİ

© Copyright 2019

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kâğıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN

978-605-258-321-0

Sayfa ve Kapak Tasarımı

Akademisyen Dizgi Ünitesi

Kitap Adı

İşletme ve Yönetim Araştırmaları I

Yayıncı Sertifika No

25465

Editör

Mustafa Fedai ÇAVUŞ

Baskı ve Cilt

Bizim Dijital Matbaa

Yayın Koordinatörü

Yasin Dilmen

Bisac Code

BUS000000

DOI

10.37609/akya.1524

GENEL DAĞITIM

Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A

Yenişehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

ÖNSÖZ

Akademisyen Yayınevi yöneticileri, yaklaşık 30 yıllık yayın tecrübesini, kendi tüzel kişiliklerine aktararak uzun zamandan beri, ticarî faaliyetlerini sürdürmektedir. Anılan süre içinde, başta sağlık ve sosyal bilimler, kültürel ve sanatsal konular dahil 750 kitabı yayımlamanın gururu içindedir. Uluslararası yayınevi olmanın alt yapısını tamamlayan Akademisyen, Türkçe ve yabancı dillerde yayın yapmanın yanında, küresel bir marka yaratmanın peşindedir.

Bilimsel ve düşünsel çalışmaların kalıcı belgeleri sayılan kitaplar, bilgi kayıt ortamı olarak yüzlerce yılın tanıklarındır. Matbaanın icadıyla varoluşunu sağlam temellere oturtan kitabın geleceği, her ne kadar yeni buluşların yörüngesine taşınmış olsa da, daha uzun süre hayatımızda yer edineceği muhakkaktır.

Akademisyen Yayınevi, kendi adını taşıyan **“Bilimsel Araştırmalar Kitabı”** serisiyle Türkçe ve İngilizce olarak, uluslararası nitelik ve nicelikte, kitap yayımlama sürecini başlatmış bulunmaktadır. Her yıl Mart ve Eylül aylarında gerçekleştirilecek olan yayımlama süreci, tematik alt başlıklarla devam edecektir. Bu süreci destekleyen tüm hocalarımıza ve arka planda yer alan herkese teşekkür borçluyuz.

Akademisyen Yayınevi A.Ş.

İÇİNDEKİLER

Bölüm 1	Türk Kültüründe Kurumsal Sosyal Sorumluluk: Bir İnceleme	1
	<i>Şeyma BAŞBUĞ</i>	
	<i>Hüsnüye ÖRS</i>	
Bölüm 2	Türkiye’de Sağlık Hizmetlerinde Kalite ve Akreditasyon.....	13
	<i>Enis Baha BİÇER</i>	
Bölüm 3	Toplam Kalite Yönetimi Liderliği	25
	<i>Bülent DEMİR</i>	
Bölüm 4	Kurumsal İmaj	37
	<i>İrfan ERTEKİN</i>	
Bölüm 5	Örgütsel Sinizm İle Çalışanların İş Stresi Arasındaki İlişki: Sağlık Sektöründe Bir Araştırma	45
	<i>Nilay KARASAKAL</i>	
	<i>Nur KARACAN</i>	
	<i>Ezgi KELEBEK</i>	
Bölüm 6	Girişimcilik ve Kültür Farklılıklarının Girişimcilik Üzerine Etkileri.....	59
	<i>Mehmet Selman KOBANOĞLU</i>	
Bölüm 7	Büyük Verinin Sektörel Bazda Kullanımı: Netflix’in Big Data’yı Kullanımı Üzerinden Turizm Endüstrisine Bir Bakış.....	71
	<i>Güntekin ŞİMŞEK</i>	
	<i>İsmail GÜNDÜZ</i>	
Bölüm 8	İç Göçün Nedenleri ve Sonuçlarının Analizi: Muş İl Örneği	87
	<i>Vedat YILMAZ</i>	
	<i>Sedat KARAKAYA</i>	
Bölüm 9	Madde Bağımlılığı ve Uyuşturucu İle Mücadelede Belediyelerin Rolü ...	109
	<i>Sinan YAZICI</i>	
	<i>Nikolin AGALLİJA</i>	
Bölüm 10	Bibliyometrik Analiz: Akdeniz Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi İncelemesi	127
	<i>Özgür YILMAZEL</i>	
Bölüm 11	Misyon İçeriklerinde Özgünlük Kayboluyor Mu? Kurum Kültürü Çerçevesinde Bir Değerlendirme.....	143
	<i>Tamer UTKUCU</i>	
Bölüm 12	Entropi ve Waspas Yöntemleri İle Forklift Alternatiflerinin Değerlendirilmesi	159
	<i>Vesile Sinem ARIKAN KARGI</i>	

Bölüm 13	II. Abdülhamid'in Çin'deki Faaliyetlerinin Kamu Diplomasisi ve Yumuşak Güç Bağlamında Analizi.....	169
	<i>Kadir SANCAK</i>	
Bölüm 14	Tarımsal Dış Ticaret Firmaları İçin Girişimcilik Mitleri ve İşletme Performansı İlişkisi	183
	<i>Gökhan ÇINAR</i>	
	<i>Göksel ARMAĞAN</i>	
	<i>Altuğ ÖZDEN</i>	
	<i>Nurçin ÇINAR</i>	
Bölüm 15	Örgüt Kültürü ve Örgüt Kültüründe Sıkılık-Esneklik Boyutu	197
	<i>Ferda ÜSTÜN</i>	
	<i>Kemal Can KILIÇ</i>	
Bölüm 16	Sayısal Ekonomi, Kurumlar ve Strateji: AB'de Gündem ve Gelecek	213
	<i>Bahattin KARADEMİR</i>	
Bölüm 17	Yerel Yönetimlerin Dezavantajlı Guruplara Yönelik Değişen Rolü.....	231
	<i>Sanem BERKÜN</i>	

Bölüm 1

TÜRK KÜLTÜRÜNDE KURUMSAL SOSYAL SORUMLULUK: BİR İNCELEME

Şeyma BAŞBUĞ¹

Hüsniye ÖRS²

GİRİŞ

Kurumsal sosyal sorumluluk, ilk ortaya atıldığı dönemden itibaren kavram olarak günümüze kadar önemli ölçüde değişiklik göstermiştir. Bugün ise geldiği noktada toplum ve işletmeler iç içe geçmiş bulunmaktadır. Toplumun işletmelerden nasıl davranması gerektiğine yönelik beklentileri olduğu görülmektedir. Kurumsal sosyal sorumluluk işletmelerin, eylemlerinden etkilenen ve dolayısıyla işletmenin başarısını da etkileyebilecek olan tüm paydaşlarına karşı yerine getirmesi gereken sorumlulukları kapsamaktadır. Bu sorumlulukların içinde doğal çevreyi korumak, kaliteli ve güvenilir ürünler sunmak, çalışanların temel hak ve özgürlüklerini korumak ve gözetmek, toplumun refah düzeyine katkıda bulunacak eylemlerde bulunmak, yatırımcıların ve ortakların haklarını korumak ve işletmeyi karlı ve verimli şekilde yönetmek sayılabilir.

Kolektivist toplum özelliği taşıyan Türk toplumlarında hayırseverlik, yardımseverlik, diğergamlık normlarının güçlü olduğu söylenebilir. Bu güçlü normlar toplumun gerek sosyal gerek ekonomik, dini ve siyasi yapılarını temellendirmiştir. Mevcut araştırma Türk kültüründe kurumsal sosyal sorumluluk kavramını tarihsel bir incelemeye tabii tutmaya çalışmaktadır.

LİTERATÜR İNCELEMESİ

Kurumsal Sosyal Sorumluluk Kavramı

Nihai amacı topluma fayda sağlamak olan ve sosyal bilim yazınında kurumsal sosyal sorumluluk olarak kavramlaşmış ve *işletmenin aldığı roller doğrultusunda toplum üzerindeki etkileri* olarak açıklanmıştır (Carroll, 1993: 27).

¹ Uzm. Doktora Öğrencisi Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası Ticaret Anabilim Dalı, Ankara, Türkiye seymabasbug@gmail.com

² Prof. Dr. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Uluslararası Ticaret Anabilim Dalı, Ankara, Türkiye husniye@gazi.edu.tr

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Türk toplumları kökeni itibariyle sosyal dışlanmaya maruz kalmış bireylerin ekonomik ve sosyal hayata aktif katılımlarını sağlamak için sürekli olarak toplumsal bir birlik içinde hareket etmiştir. Bununla birlikte devlet ve kamu kurum/kuruluşlar tarafından toplumsal dayanışmanın sağlanmasına yönelik kurumsal sosyal sorumluluk projeleriyle destek verilmektedir. İşletmelerin öncelikleri kar elde etmektir. Ancak günümüzdeki gelişmeler ve gelişen toplumsal ihtiyaçlar ışığında işletmelerin topluma karşı sorumlu olmaları gerekmektedir. Bundan dolayı toplum işletmelere çevre sorunları, insan hakları, etik konusu, çalışan hakkı gibi birçok sorumluluk kazandırmıştır.

Kurumsal sosyal sorumluluk kavramının geçmişten günümüze Lonca, Ahilik Teşkilatı ve vakıflar ile günümüze ulaştığını söylemek mümkündür. Dolayısıyla devlet kuruluşlarının ve işletmelerin toplumsal birlikteliği sağlayacak hayırseverlik faaliyetlerinin günümüzde kurumsal sosyal sorumluluk olarak biçimlendiğini söylemek mümkündür.

KAYNAKLAR

- Arıcı, K. (2008). “Ahi Örgütlenmesi ve Sosyal Düzenin Korunmasındaki Roller. *1. Uluslararası Ahilik Kültürü ne Kırşehir Sempozyumu*, 19-20 Eylül 2012 Kırşehir, (pp 83-92).
- And, M. (1993). *16.yüzyılda İstanbul kent saray günlük yaşam*. İstanbul: Akbank Yayınları.
- Alakavuklar, O. vd. (2009). Türkiye’de Hayırseverlikten Kurumsal Sosyal Sorumluluğa Geçiş: Bir Kurumsal Değişim Öyküsü. *Yönetim Araştırmaları Dergisi*. 9(2), 103-143.
- Akkoyunlu, G. Ş. Kalyoncuoğlu, S. (2014). İşletmelerin Kurumsal Sosyal Sorumluluk Çalışmalarının Marka Algısı Üzerine Etkisinin Değerlendirilmesi. *Niğde Üniversitesi İİBF Dergisi*, 7(3), 125-144.
- Arslan, A.Ş. (2014). Aktif Vatandaş Hedefinde Üniversite-Kamu İşbirliği: Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı (ASPB) İl Müdürlükleri Örneği. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 14(33), 47-77. Doi: <http://dx.doi.org/10.21560/spcd.71372>.
- Batuta, İbn. E. A. M. (2015). *İbn Battuta Seyahatnamesi*. (Aykut, S. A. Çev. Ed.). YKY: Ankara.
- Bacon, D P. (2000). *Business and its enviroment*. (3th Edition). New Jersey: Prentice Hall, Upper Saddle River.
- Bayartan, M. (2011). Osmanlı Şehirlerinde Vakıflar Ve Vakıf Sisteminin Şehre Kattığı Değerler. *Osmanlı Bilimi Araştırmaları*, 10 (1), 157-175. Retrieved from <http://dergi-park.gov.tr/iuoba/issue/1204/14168>
- Burak, M. (2012). Bireyin Toplumsallaşmasında Ahiliğin Yeri ve Önemi. *II. Uluslararası Ahilik Sempozyumu*, 19-20 Eylül 2018, Kırşehir, (pp 755-766)
- Caroll, Archie B. (1993). *Business & Society*, 2nd. Ed, Ohio: South Western Publishing Co.
- Carroll, A. B. (1991). The Pyramid of Corporate Social Responsibility: Toward The Mo-

- ral Management of Organizational Stakeholder. *Business Horizons*, 34(4), 39-68
- Çağatay, N. (1997). *Bir Türk kurumu olan ahilik*. Ankara: Türk Tarih Kurumu.
- Çetin, E. (2014). Bir Sosyal Yardımlaşma Pratiği Olarak Askıda Kahve Ve Sadaka Taşı. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, (41), 0-0. Retrieved from <http://dergipark.gov.tr/abuhbsd/issue/32979/366614>
- Güllü, İ. ve Kalaycı, S. (2016). Toplumsal Bir Gerçeklik Olarak Yoksulluk ve Vakıfların Fonksiyonları: Karaman Yunus Emre Kültür Vakfı Örneği. *Humanitas*, 4(7), 241-264. Doi: <http://dx.doi.org/10.20304/husbd.20781>
- Hazlitt, H. (2006). *Ahlakın temelleri*. (Aydın, M. Tapramaz, R. Çev. Ed.) Ankara: Liberte.
- Kahvecioğlu, R. Çetinkaya, F. (2008). Topluma Yönelik Pazarlama Yönetimi Anlayışının Ahilik sistemiyle Örtüşen Yönleri. *1.Uluslararası Ahilik Kültürü Kırşehir Sempozyumu*, 19-20 Eylül 2012, Kırşehir, (pp.513-528).
- Kalın, İbrahim. (2017). Hoca Ahmed Yesevi, *Hüküm ve Hikmet*. Bilig, sayı:80, 1-15.
- Kemaloğlu, Muhammet. (2013). Anadolu'da İlk Esnaf Teşkilatı. *Hikmet Yurdu Düşünce-Yorum Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi*. 6(12). 253-266.
- Kıyak, A. (2012). İslam'ın Yardımlaşma ve Dayanışma Prensiplerinin Sosyal Hayata Aksettirilmesinde Ahiliğin Rolü-Fütüvvetnameler Ekseninde. *II. Uluslararası Ahilik Sempozyumu*, 19-20 Eylül 2018, Kırşehir (pp. 767-786).
- "Kurumsal Sosyal Sorumluluk Nedir?" (29/09/2018 <https://indigodergisi.com/2017/03/kurumsal-sosyal-sorumluluk-nedir/> adresinden ulaşılmıştır).
- Mahiroğulları, Adnan. (2011). Selçuklu/Osmanlı Döneminde Kurumsal Bir Yapı: Ahilik/Gedik Teşkilatı ve Sosyo-Ekonomik İşlevleri. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 0 (54), 139-154. Retrieved from <http://dergipark.gov.tr/iusskd/issue/899/10100>
- Mercan, N., Oyur, E. (2012). Ahilik ve Ahlaki Olgunluk İlişkisi ve Ampirik Bir Araştırma. *II. Uluslararası Ahilik Sempozyumu*, 19-20 Eylül 2018, Kırşehir (pp. 799-819)
- Nisbett, R. E. (2018). *Düşüncenin coğrafyası* (Güven, G. Ç. Çev. Ed.). Varlık Yayınları:İstanbul
- Örs, Hüsniye. (2016). Early Practices Of The Concept Of Voluntary Simple Living in History: Voluntary Simple Living Through Akhism System In Seljukian-Ottoman Period. *Journal of Management Marketing and Logistics*, 3 (3), 271-283. DOI: 10.17261/Pressacademia.2016321983
- Özkan, Ö. (2007). *Divan şiirinin penceresinden Osmanlı toplum hayatı*. İstanbul: Kitabevi.
- Özkul, O. (2015). Türk Kimliğini Oluşturan Ortak Kültürel Değerler. *HAK-İŞ Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi*, 4(8), 165- 185.
- Öztuna, Y. (1978). *Büyük Türkiye tarihi*. C.10. İstanbul: Ötügen Yayınevi.
- Özgen, E. (2015). *Sözde değil özde kurumsal sosyal sorumluluk*. Ören, K. Eser, B. Akman ve E. (Ed). Farklı Bakış Açılılarıyla Sosyal Sorumluluk. Ankara: Pelikan, s.39-68.
- Özgener, Ş. (2016). *İş ahlakının temelleri*. (4. Basım). Ankara: Nobel.
- Özüpek N. (2003). *Kurum imajı ve sosyal sorumluluk*. (1. Baskı). Konya: Tablet Kitabevi.
- Roux, J. P. (2001). *Orta Asya Tarih ve Uygarlık*. (Arslan, L. Çev. Ed.) İstanbul: Kalcı Yayınevi.
- Pektaş, E. (2014). Türkiye'de Sosyal Belediyecilik Uygulamaları ve Temel Sorunlar. *Akademik İncelemeler Dergisi (AİD)*, 5 (1), 4-22. Retrieved from <http://dergipark.gov.tr/akademikincelemeler/issue/1551/19052>
- Soyşaldı, H. Mehmet. (2002). Vakıfların Günümüzdeki Yeri Ve Önemi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12 (1): 383-400.

- Şanal, M. Güçlü, M. (2007). Bir Toplumsallaştırma Aracı Olarak Ahilik. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1 (23), 379-390. Retrieved from <http://dergipark.gov.tr/erusosbilder/issue/23756/253174>
- Şişman, Yener. (2017). Türkiye’de Sosyal Politikanın Dünü, Bugünü: Hayırseverliğin Kurumsallaşması mı? Gelişim mi? *Optimum Ekonomi ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 4(2), 1-22.
- Türk Dil Kurumu (2010). *Türk Dil Kurumu Büyük Türkçe Sözlük*. (15/09/2018http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&kelime=hay%C4%B1rseverlik&guid=TDK.GTS.5081691f952955.08086088 adresinden alınmıştır)
- Türker, D. Altuntaş, C. (2016). Kurumsal Sosyal Sorumluluk ve Hayırseverlik. Hoştut, S. & Deren, S. (Ed.) *Kurumsal Sosyal Sorumlulukta Güncel Yönelim ve Yaklaşımlar* kitabı içinde (149-170). Ankara: Nobel.
- Top, Seyfi (2015). İşletmelerde Yönetim Mekanizması Anlayışı Bağlamında Kurumsal Sosyal Sorumluluğun Yeri. Ören, K. Eser, B. ve Akman, E (Ed) *Farklı Bakış Açılıyla Sosyal Sorumluluk* Kitabı içinde (97-130). Ankara: Pelikan.
- Top, S. Öner, A. (2008). İşletme Perspektifinden Sosyal Sorumluluk Teorisinin İncelenmesi. *ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(7), 97-110.
- Yazıcıoğlu, Ö. (2010). *Türklerin kültür tarihi*. İstanbul: Kalipso Yayınları.
- Yediyıldız, B. (1988). Türk Kültür Sistemi İçinde Vakfın Yeri. *Vakıflar Dergisi*, 20: 403-408.

Bölüm 2

TÜRKİYE'DE SAĞLIK HİZMETLERİNDE KALİTE VE AKREDİTASYON

Enis Baha BİÇER¹

1. GİRİŞ

Kalite ile ilgili yazılı kayıtların milattan önceki dönemlere kadar dayandığı bilinmektedir. Ancak bu kavramın işletmeler tarafından kullanım sıklığı sanayi devrimi ile beraber geleneksel üretim anlayışının terk edilerek, modern üretim anlayışına geçilmesiyle birlikte, özellikle de 20.yy.'da artış göstermiştir. Kalite kavramı bu yüzyılda özellikle üretim işletmelerce oldukça kabul görmüş ve faydaları itibarıyla de işletmelerce benimsenmiştir. Üretim işletmelerindeki müspet sonuçlar sonrasında hizmet işletmelerinde baş gösteren rekabet ile mücadele için de bir alternatif olarak yine “kalite” akıllara gelmiştir. Özellikle 1950'lerden sonra hizmet işletmelerinin literatürüne giren hizmet kalitesi kavramı, 80'lerden sonra ise sağlık kurumlarının da dikkatini çekmeye başlamıştır.

Esasında 1900'lerin başında Nightingale ve Codman'ın,1960'larda ise Donabedian'ın sağlıkta kalite anlayışına önemli katkılarda bulunduğu bilinmektedir. İlâveten aynı dönemde “Joint Commission on Accreditation of Healthcare Organizations” (JCAHO-Sağlık Kurumları Akreditasyonu Birleşik Komisyonu) kurulması ile beraber sağlıkta akreditasyon konusu da sağlık kurumlarının gündemine gelmiştir.

Başlangıçta uygulanabilirliği tartışılan “Sağlıkta Kalite” kavramı sağlık kurumlarınca başarılı bir şekilde yürütülmesi ve gerek hasta gerekse çalışanlar açısından getirdiği koruyucu ve kapsayıcı anlayış ile ciddiyetle yürütülür hale gelmiştir. Bugün “Sağlıkta Kalite ve Akreditasyon” konusundaki sağlık kurumları arasındaki yarış sayesinde, yüzden fazla ülkede ve binlerce sağlık kurumu, sertifika almak için birbirleriyle bir rekabete girmiş bulunmaktadır. Ülkemizde Sağlık Bakanlığının konuya verdiği önem ve sahiplenme neticesinde konu gündeme geldiği ilk günden bugüne kadar sağlıkta “kalite ve akreditasyon” gerek bakanlığın teşkilat yapısı gerekse mevzuat içerisinde kendisine çok önemli bir yer edinmiştir.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sağlık Yönetimi Bölümü, ebbicer@cumhuriyet.edu.tr

resmi işbirliği içerisinde hareket eden ve kar amacı gütmeyen bir topluluk, üye ülkelerin kuruluşları ile gerçekleştirdiği genel kurullarda sağlık hizmetinde kalite çalışmalarına yönelik temel öncelikleri belirlemektedir (Kayral, 2018: 28).

ISQua, yani akreditörleri, akredite eden kurum bugün 6 kıtada, 70'den fazla ülkeye dünyadaki sağlık hizmetlerini iyileştirmek için bir dizi faaliyet yürütmektedir (<https://www.isqua.org/>).

5.SONUÇ

Kalite kavramı ve modern bir yönetim metodu olan toplam kalite yönetiminin geride kalan son bir asırda hangi türden ve hangi büyüklükte işletme olursa olsun, başta rekabet olmak üzere işletmelere birçok alanda sayısız fayda sağladığı konusunda bilim dünyası da uzlaşmış durumdadır. Toplam kalite yönetimi dinamik bir yönetim yaklaşımıdır ve toplam kalite yönetiminde de iyileştirme ve geliştirme faaliyetlerinin bir sonu yoktur. Hep daha iyiyi, hep daha doğruyu arama yarışı bu çabanın içerisinde hep var olacaktır.

Sağlık sektöründe TKY'nin son dönemde öneminin arttığı bir gerçektir. Kaybedeni olmayan bu yarışın kazanan tarafları en başta sağlık kurumları, sağlık kurumu yöneticileri, hastalar ve çalışanlardır. Bu bağlamda, tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de sağlıkta kalite ve akreditasyon faaliyetleri hız kesmeden aynı titizlikle sürdürülmeye devam etmektedir. Bu bağlamda, ülkemizde 2012 yılında Sağlık Bakanlığı ile ISQua arasında imzalanan resmi işbirliği ile başlayan sağlıkta akreditasyon sürecinin sonunda, 2015 yılında Sağlık Bakanlığı resmi olarak ISQua tarafından akredite edilmiştir. Yine aynı yıl TÜSKA'nın kurulmasıyla birlikte, Sağlık Bakanlığınca akreditasyon ile ilgili yürütülen tüm süreçleri her türlü bilgi ve belge bu kuruma devredilmiştir. TÜSKA halen aktif ISQua üyesidir ve ülkemizde hâlihazırda TÜSKA tarafından akredite edilmiş 3 sağlık kuruluşu bulunmaktadır. Zaman içerisinde akredite olan sağlık kuruluşların sayılarının artması ile birlikte ülkemizin sağlıkta kalite ve akreditasyon konusunda önemli bir noktaya geleceği düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

- Avcı, K. (2018). Sağlık Hizmetlerinde Kalite İyileştirme ve Türkiye Sağlık Hizmetleri Kalite ve Akreditasyon Enstitüsü. *Sağlıkta Kalite ve Akreditasyon Dergisi* , 1-5 .
- Cengiz, C. (2018). Sağlık Hizmetlerinde Akreditasyon Programları ve Tüska. *Sağlıkta Kalite Ve Akreditasyon Dergisi* , 21-26.
- Çavuş, M., & Gemici, E. (2013). Sağlık Sektöründe Toplam Kalite Yönetimi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi* , 238-257.
- Güdük, Ö., & Kılıç, C. H. (2017). Sağlık Hizmetleri Akreditasyonu ve Türkiye'de Gelişimi. *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi* , 7 (2), 102-107.

- Hayran, O., & Uz, H. (1998). Sağlık Hizmetlerinde Toplam Kalite, *Sağlık Hizmetleri El Kitabı*, Editörler: Osman Hayran ve Haydar Sur, İstanbul: Yüce Yayım.
- Ildır, A. (2008). *Faaliyet Tabanlı Maliyetleme ile Sağlık İşletmelerinde Maliyet Analizi ve Performans Yönetimi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Karcıoğlu, R. (2000). *Stratejik Maliyet Yönetimi: Maliyet Muhasebesinde Yeni Yaklaşımlar*. Erzurum: Aktif Yayınevi.
- Kavak, D. G. (2018). Türkiye Sağlık Hizmetleri Kalite ve Akreditasyon Enstitüsü Sağlıkta Akreditasyon Standartları. *Sağlıkta Kalite ve Akreditasyon Dergisi* , 14-20.
- Kavuncubaşı, Ş., & Yıldırım, S. (2012). *Hastane ve Sağlık Kurumları Yönetimi*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Kayral, H. İ. (2018). Dünya’da ve Türkiye’de Sağlık Hizmetleri Akreditasyonu . *Sağlıkta Kalite ve Akreditasyon Dergisi* , 27-31.
- Marşap, A. (2014). *Sağlık İşletmelerinde Kalite*. İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Sarp, N. (2017). *Toplam Kalite Yönetimi Uygulamaları*. İstanbul: Siyasal Kitabevi.
- Sorucuğlu, A., Kayhan, İ., & Özdoğan, N. (2013). Sağlık Bakanlığının Kalite Çalışmalarının Hastanelerdeki Hasta Ve Çalışan Güvenliği Üzerine Etkileri: Ankara İli Örneği. *IV. Uluslararası Sağlıkta Performans ve Kalite Kongresi, Sözel Bildiriler Kitabı*. Ankara.
- T.C. Sağlık Bakanlığı Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü. (2015). *SAS-Sağlıkta Akreditasyon Standartları*. Ankara: TCSB Yayınları.
- T.C. Sağlık Bakanlığı Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü. (2012). *SKS-Sağlıkta Kalite Standartları*. Ankara: TCSB Yayınları.
- The International Society for Quality in Health Care, <https://www.isqua.org/>Erişim Tarihi: 25.12.2018.
- TheJointCommission International, <https://www.jointcommissioninternational.org/about-jci/jci-accredited-organizations/>Erişim Tarihi: 23.12.2018.
- Türk Akreditasyon Kurumu, <http://www.turkak.org.tr/turkaksite/akreditasyonneder.aspx/> Erişim Tarihi: 01.01.2019.
- Türkiye Sağlık Enstitüleri Başkanlığı, <https://www.tuseb.gov.tr/enstitu/tuska/index.php/>, Erişim Tarihi: 14.01.2019.
- Türkiye Sağlık Enstitüleri Başkanlığı Kurulması İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, 26 Kasım 2014 tarihli Resmi Gazete (Sayı: 29187). <http://www.resmigazete.gov.tr/>
- Uluslararası Birleşik Komisyon. (2002). *Hastaneler için Akreditasyon Standartları*. Chicago: JCI Review.
- Yatkın, A. (2004). *Toplam Kalite Yönetimi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Zorlutuna, Y. (1998). Sağlık Hizmetlerinde Toplam Kalite Yönetimi, *Sağlık Yönetiminde Devamlı Kalite İyileştirme*, Editörler: Mithat Çoruh, Ankara: HEV Yayınları.

Bölüm 3

TOPLAM KALİTE YÖNETİMİ LİDERLİĞİ

Bülent DEMİR¹

TOPLAM KALİTE YÖNETİMİ VE KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bu 1980’li yıllarda başlayan ve 1990’lı yıllarda yaygınlık kazanan yönetim kavram ve uygulamaların başında Toplam Kalite Anlayışı ve Toplam Kalite Yönetimi gelmektedir. Kalite konusu işletmeciliğin temel konularından birisi olmuştur. Bu konu 1980’lere kadar tüm işletme faaliyetlerine yön verecek ve ayrı bir yönetim düşüncesi oluşturacak düzeye gelmemiştir. Bu tarihlere kadar kalite konusu daha çok üretimde istatistik kalite kontrolü uygulamaları şeklinde ve belirli kişi veya departmanların sorumlu olduğu bir iş olarak gelişmiştir. 1950’li ve 1960’lı yıllarda Philip B. Crosby, William Edwards Deming, Armand Vallin Feigenbaum, Joseph Duran ve Kaoru. İshikawa başta olmak üzere çeşitli araştırmacılar tarafından yapılan çalışmalar ve ileri sürülen fikirler, globalleşme olarak tarif edilen ortamın ortaya çıkması ile birlikte, kalite konusunun tüm işletme faaliyetlerine yön veren temel bir kavram haline gelmesine yardımcı olmuştur (Koçel, 2011:373-374).

TOPLAM KALİTE YÖNETİMİNİN TANIMI

Kaliteyi tarif etmek oldukça zordur. Ancak en geniş anlamıyla, iyileştirilebilen her leye kalite diyebiliriz. Kalite ile birlikte Kalite Kontrol, Toplam Kalite Kontrol ve işletme çapında Kalite Kontrol kavramları da literatürde çokça kullanılır. Bu kavramların hepsi birbirinin yerine kullanılmaktadır. Ancak Kalite Kontrol veya Toplam Kalite konusunda Batılıların ve Japonların yaklaşımları birbirinden farklıdır. Batılıların yaklaşımı, Kalite Kontrol ve Toplam Kalite kavramından, ürün kalitesini ve bu kalitenin denetlenmesini anlamaktadır. Japon yönetim anlayışında ise bu iki kavram ile iş kalitesi, hizmet kalitesi, iletişim kalitesi, süreç kalitesi, çalışanların tam katılımı, değişik yönetim kademesindeki kişilerin katılımı, müşteri odaklılık ve amaçların kalitesinin yükseltilmesi ifade edilmek istenir (Ertürk, 2009:259). Diğer bir tanımlamaya göre ise de Kalite, ihtiyaçlara uygunluğun ölçüsüdür. Kalite, müşterinin mal veya hizmetlere karşı tutumudur. Kalite,

¹ Dr. Öğr. Üyesi T.C. İstanbul Arel Üniversitesi, demirbtr@gmail.com

tılımı ve müşteri tatmini) Toplam Kalite Yönetiminin stratejik liderliğe ihtiyaç duyduğunu ortaya koymuşlardır (Hilmer ve Karney, 2001:372).

Oluşturulan kalite vizyonu çerçevesinde yapılan vizyoner liderlik değişim ile ilgili içsel gelişmelere dönüktür. Her türlü profesyonel düşünce ve davranış entelektüel uyarım yoluyla çevreye aktarmaktır. Vizyoner liderlik önemli bir misyon niteliğine sahiptir. Vizyoner liderliğin dört temel yaratıcı özelliği vardır. Bunlar; açık ve ilham verici bir vizyon yaratmak, saygın ve yetkilendirici ilişkiler kurmak, eylemde yenilik ve cesaret kaynağı yaratmak ve temel manevi değerler yaratmaktır (Akdemir, 2018:169-173).

LİDERLER İNSAN FAKTÖRÜNE YATIRIM YAPMALIDIRLAR

Çalışanların işletmeler için en önemli kaynak oldukları unutulmamalıdır. Stratejik karar ve uygulamaları hayata geçiren yönetici ve liderler rekabet üstünlüğünün her düzeyde geliştirilmiş bir işgücünün varlığı ile olabileceğine inanırlar. Rekabet üstünlüğü değer zincirindeki varlık ve yeteneklerin sayesinde kazanılmaktadır. Bu nedenle işgücü yeteneklerinin ölçülmesi ve rakiplere veya pazardaki işgücüne oranla yetenek ve becerilerinin değerlendirilmesi önemli bir konudur. Stratejik analizler sonucu uygulanacak stratejilere karar verildikten sonra, bu stratejilerin gerektirdiği kişisel yetenekler ve özellikler belirlenir. Bu yeteneklere sahip işgücünün, işletmelerde doğru olarak konumlandırılmış ve görevlendirilmiş olması gerekir ve çeşitli eğitim programlarıyla da mevcut yetenekler geliştirilebilir. Yeteneklerim sadece yönetim düzeyinde değil, her düzeydeki faaliyetlerde değer yaratabilecek yetenekler olması gerektiği önemli bir konudur. Çünkü değer zincirindeki faaliyetler birbirine bağımlı ve bağlantılı olup, küçüklü büyüklü alt grup faaliyetlerinden oluşmaktadır (Ülgen ve Mirza, 2010:292-293).

Eğitimlerle güçlendirilen çalışanlarla birlikte kendi kendini yöneten takımların ortaya çıkması ve takım elemanlarının, misyon ve vizyon doğrultusunda, kendi işleri ile ilgili olarak işin anlamını, çerçevesini ve işin kapsamına ait alt kararları vererek uygulamakta ve sonuç üretmeye çalıştıkları görülmüştür. Bu bağlamda çalışanların güçlendirilmesi bir boyutu ile daha fazla katılımı öngören bir anlayış olarak karşımıza çıkmaktadır. Güçlendirme işi yapanı işin sahibi haline getirmeyi amaçlamaktadır. (Koçel, 2011:409-415).

KAYNAKLAR

- Adair, J. (2004). *Etkili Stratejik Liderlik*. Çeviren: S. Fatih Güneş. İstanbul: Babiali Kültür Yayınları.
- Akdemir, A. (2018). *Liderlik ve Vizyon Yönetimi* (Birinci Baskı). İstanbul: Beta Basım Yayın Dağıtım.

- Akın, B., Çetin, C. ve Erol, V. (1998). *Toplam Kalite Yönetimi ve ISO 9000*. İstanbul: Beta Basın Yayın Dağıtım.
- Arawati, A. (2000). Total Quality Management Practices In Manufacturing Companies In Malaysia: An Exploratory Analysis. *Total Quality Management*, 11, (8), 1042.
- Boal, K. B. & Hooijberg, R. (2001). Strategic Leadership Research: Moving On. *Leadership Quarterly*, 11 (4), 516.
- Chang, R.,I. (1993). Total Quality Management Goes Nowhere. *Training and Development*. January, 23-29.
- Çetin, C., Akın. B. ve Varol. V. (2001). *Toplam Kalite Yönetimi ve Kalite Güvence Sistemi*. 2. Baskı. İstanbul: Beta Basın Yayın Dağıtım.
- Dayton N. A. (2001). Total Quality Management Critical Success Factors. A Comparison: The UK Versus The USA. *Total Quality Management*, 12 (3), 294.
- Dieter, S. & Christian, K. (2000). New Public Management: Evaluating The Success Of Total Quality Management And Change Management Interventions In Public Services From The Employees And Customer Perspectives. *Total Quality Management*, 11.(7), 945.
- Eren, E. (2010). *Stratejik Yönetim İşletme Politikası* (8. Baskı). İstanbul: Beta Basım Yayın Dağıtım.
- Ertürk, M.(2009). *İşletmelerde Yönetim ve Organizasyon* (Dördüncü Baskı).İstanbul: Beta Basım Yayın Dağıtım.
- Gowan, M., Seymour, J., Barreche, S., & Lackey, C. (2001). Service Quality in A Public Agency: Same Expectations But Different Perceptions By Employees, Managers, and Customers. *Journal of Quality Management*, (6), 278.
- Gözlü, S. (1994). *Üretim, Verimlilik ve Toplam Kalite Yönetimi*. Kalite Yönetiminde Türkiye Perspektifi. İstanbul: TKYArKom.
- Grant, R. M., R. Shani & R. Krishman. (1994). TQM's Challenge to Management Theory and Practices, *Sloa Management Review*, (35), 23-35.
- Gürler, T. B. (1998). Toplam Kalite ve Liderlik. *Önce Kalite Dergisi*. Ekim-Kasım, 28.
- Hilmer S. & Karney, D. (2001). In Support Of The Assumptions At The Foundation Of Deming's Management Theory. *Journal Of Quality Management*. (6), 372.
- Hinterhuber, H.H. & Stephan A. F. (2002). The Technology Dimension Of Strategic Leadership The Leadership Challenge For Production Economists. *International Journal of Production Economics*. (7), 200.
- Juran M. J. (1993). Made In USA: A Renaissance in Quality. *Harvard Business Review*. Temmuz-Ağustos, 189.
- Kavrakoğlu, İ. (1993). *ISO 900 ve Toplam Kalite*. İstanbul: Kalder Yayınları.
- Kocamış, T. (2016). Toplam Kalite Yönetimi ve İç Denetimin Toplam Kalite Yönetimindeki Rolü. *İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2016 (1), 3.
- Koçel T. (2011). *İşletme Yöneticiliği* (Onüçüncü Baskı). İstanbul: Beta Basım Yayın Dağıtım.
- McCarthy, P. M. & Keefe, T. J. (1999). A Measure of Staff Perceptions of Quality Oriented Organizational Performance: Initial Development and Internal Consistency. *Journal of Quality Management*, 4 (2), 189.
- İmai, M. (1999). *Kaizen*. İstanbul: Kalder Yayınları
- İpek, E. (2012). *Liderlik ve Toplam Kalite Yönetimi Üzerine Etkileri*. Yüksek Lisans Projesi. Sakarya Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.
- İshikawa, K. (1997). *Toplam Kalite Kontrol*. İstanbul: Kalder Yayınları
- Özcan, Ç. (1999). Kalite Yaklaşımları ve TKY Anlayışı. *Önce Kalite Dergisi*, (31), 20-35.

- Özdemir, S. (1998). *Örgütsel Yenileşme*. Ankara: Pegem Yayınları,
- Samson, D., Terziowski, M. (1999). The Relationship Between Total Quality Management Practices and Operational Performance. *Journal of Operations Management*, 17 (4), 393.
- Susuman, L.& Finnegan, R. (1998). Coaching the Star: Rationale and Strategies. *Business Horizons*. Mart-Nisan, 47.
- Şimşek, M. (1998). *Kalite Yönetimi*. İstanbul: Alfa Basın Yayım Dağıtım. Tuncer, A. (2004). *TC Sağlık Bakanlığı Türkiye’de Yataklı Tedavi Kurumlarında Kalite Yönetimi, Nihai Rapor*. Ankara.
- Ülgen, H., Mirza, K. (2010). *İşletmelerde Stratejik Yönetim* (Beşinci Baskı).İstanbul: Beta Basım Yayın Dağıtım.

Bölüm 4

KURUMSAL İMAJ

İrfan ERTEKİN¹

“İmaj, gerçekte tecimsel reklamcılık ve halkla ilişkilerin jargon² bir terimidir. Televizyon gibi görsel medyanın artan önemi ile birlikte buna yönelik ilgi de artırdı.....Uygulamada bu teknik anlayış imajın tecimsel ve manipülatif süreçlerini algılanan şöhret veya karakter olarak desteklemektedir” (L’Etang & Pieczka, 2002).

Kurumlar ve kuruluşlar açısından diğer önemli bir belirteç de kurumsal imaj³ dir. Kurumsal imaj konusuna geçmeden önce “imaj” kavramı üzerinde durmak faydalı olacaktır. İmaj, kişilerin bir obje, bir kurum veya başka bir kişi hakkındaki düşünceleridir (Budak & Budak, 2010). İmaj, bilinçli bir çaba olsa da olmasa da oluşan bir faktördür (Göksel, 2010). İmaj, zihinde canlandırılan bir kroki, plan, kavram-durum-sembol, harita veya resimdir (Bakan, (2008). İmaj, imgeleme yoluyla zihinde canlandırılan nesne, kavram ve semboller şeklinde tanımlamak mümkündür (Bakan,, 2008).

“İmajlar gerçeğin tam anlamıyla kendisini yansıtmıyor olabilecekleri gibi değişken ve hayali de olabilirler. Bir ölçüde dürüst veya tamamen sahte olabilirler, rastgele iletilebilecekleri gibi özenle de tasarlanabilirler” (Davis, 2006).

ÖRNEK

“1927’de imaj kavramı Amerikan kadınlarına tanıtıldı ve görünümünün imajlarını, diğer insanların onları algılayış biçimlerini belirlediği söylendi. Onlara maddi ya da sosyal olarak avantaj sağlayacak tercih sebebi imajlar yaratmak için özel olarak tasarlanmış görünüm almaları salık verildi. Bu tüketim toplumunu ateşleyen kıvılcımdı; **doğru tarz** bir elbiseye sahip olmak için istek ve ihtiyaç yaratmanın yanısıra, giyimin ayrıntılarına, makyaja ve daha pek çok şeye

1 Dr.Öğr.Üyesi, Siirt Üniversitesi, İİBF, irfan.ertekin@siirt.edu.tr, Orcid Id: 0000-0003-2443-8523.

2 **Jargon:** Özgül bir gruba ait bir tür alt dil. Belli bir grubun, genellikle bir meslek grubunun dili olan jargonu bu grubun dışındaki bireyler anlayamazlar (Mutlu, 2012)

3 **İmaj:** “İmaj, uygulamacılar tarafından bir örgütteki grupların sahip oldukları etkiyi belirtmek üzere kullanılmakta olup; genellikle iyi, fakir, olumlu, olumsuz vb.değerli sıfatlarla nitelendirilmiştir" (L’Etang & Pieczka, 2002).

İmaj: Fransızca image kelimesinden dilimize girmiş olan imaj kavramı, imge ile eşanlamlı olarak kullanılmaktadır (Bakan, 2008).

KAYNAKLAR

- Bakan, Y. (2008). *Kurumsal kimlik ve imaj*, Ahmet Kalender & Mehmet Fidan (Ed.), İmaj kavramı ve oluşumu, İmaj çeşitleri içinde (s.293-300). Konya: Tablet Yayınları.
- Budak, G. & Budak, G. (2010). *İmaj Mühendisliği Vizyonundan Halkla İlişkiler*, İstanbul: Beta Yayınları,
- Davis, A. (2006). *Halkla İlişkilerin ABC'si*, İstanbul: MediaCat Yayınları.
- Ertekin, İ. (2017a) *Kamu ve Özel Sektör Sağlık Kuruluşlarında Örgütsel İletişim Çalışmalarının Karşılaştırılması*, Doktora Tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi, İstanbul.
- Ertekin, İ. (2017b). *Örgütsel İletişim*, Ankara: Gece Kitaplığı Yayınları.
- Göksel, A.B. (2010). *Stratejik Halkla İlişkiler Yönetimi*, İstanbul: Nobel Yayınları.
- Kalender, A. & Fidan, M. (2008). *Halkla İlişkiler*, Tablet Yayınları, Konya.
- L'etang, J. & Pieczka, M. (2002). *Halkla İlişkilerde Eleştirel Yaklaşımlar*, (Ed. Sema Yıldırım Becerikli, Çev.Gülcan Işık, Derya Tellan, Sema Yıldırım Becerikli, Ayşe Elif Emre Kaya, Serra Pehlivan) Ankara: Vadi Yayınları.
- Mutlu, E. (2012). *İletişim Sözlüğü*, Ankara: Sofos Yayınları.
- Peltekoglu, F. B. (2012). *Halkla İlişkiler Nedir?*, İstanbul: Beta yayınları, Genişletilmiş 2.Baskı.

Bölüm 5

ÖRGÜTSEL SİNİZM İLE ÇALIŞANLARIN İŞ STRESİ ARASINDAKİ İLİŞKİ: SAĞLIK SEKTÖRÜNDE BİR ARAŞTIRMA

Nilay KARASAKAL¹

Nur KARACAN²

Fatma Ezgi ERBAŞ KELEBEK³

1. GİRİŞ

Bireylerin çevrelerinde gerçekleşen olaylara karşı olumsuz ve karamsar tepkiler vermesi olarak açıklanan sinizm (cynicism), bu bireylerin organizasyonlarda yer almasıyla yerini örgütsel sinizm (organizational cynicism) kaosa bırakır. Bir örgütte, iş görenlerin çalıştıkları örgüte karşı geliştirdikleri olumsuz tutum ve davranışlar örgütsel sinizmi tanımlar.

Ancak burada belirtilmesi gereken en önemli nokta örgütsel sinizmin ortaya çıkmasında sadece bireylerin kişilik yapısı değil, bundan daha baskın olarak örgüt yönetiminin izlediği politikaların var olmasıdır. Eşit işe, eşit ücret uygulamasının yapılmadığı örgütlerde, örgütsel sinizmi fişekleyen bu uygulamanın ardından iş görenler arası örgütsel kazanım farklılıkları, yönetimin ayırıcı ve adil olmayan tutumu, yönetimin tutarsızlığından kaynaklanan güvensizlik hali, kişisel değerlerle örgütsel değerlerin uyumsuzluğu, karar verme sınırlandırmaları, yaratıcılığın engellenmesi, mobbing uygulamaları kısaca yönetimin yanlış sorun çözme yaklaşımları, tutum ve davranışları, örgütsel sinizmin ortaya çıkış nedenleri olarak söylenebilir.

Getireceği olumsuz sonuçlar iş görenlerin stres düzeylerinde artış, performansında düşüş, personel hareketliliğinde artış, örgütsel güvensizlik, bireylerde tükenmişlik, yönetim politikalarına karşı tepki ve direnme olarak kendini gösterebilir.

Örgütsel sinizmin bir işletmede oluşması, işletme çalışanlarının kurumuna olan bağlılığına, güvenine, inancına etki edecek ve bu duyguların yitirilmesi iş görenlerin stres düzeylerinde bir artışa neden olabilecektir.

¹ Dr., Kocaeli Üniversitesi, nkaleli78@hotmail.com

² Öğr.Gör., Kocaeli Üniversitesi, nurkaracan@gmail.com

³ Öğr.Gör., Kocaeli Üniversitesi, erbasez@hotmail.com

diğer işletmeleri de kapsayacak şekilde kapsamlı bir çalışmayla yeni bulgulara ulaşılacağı ve bu konuda çalışacak akademisyenlere ışık tutacağı kanaatimizdir.

KAYNAKLAR

- Akman, G. (2013). Sağlık çalışanlarının örgütsel ve genel sinizm düzeylerinin karşılaştırılması, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi.
- Altınöz, M., Çöp, S. ve Sığındı, T. (2011). Algılanan örgütsel bağlılık ve örgütsel sinizm ilişkisi: ankara'daki dört ve beş yıldızlı konaklama işletmeleri üzerine bir araştırma, *SÜ İİBF Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 285-315.
- Bedeian, A. G. (2007), Even if the tower is "ivory," it isn't "white": understanding the consequences of faculty cynicism, *Academy of Management Learning & Education*, 6/1, 9-32.
- Cole, M. S., Heike, B. and Bernd, V. (2006), Emotion as mediators of the relations between perceived supervisor support and psychological hardiness on employee cynicism, *Journal of Organizational Behaviour*, 27, 463-484.
- Dean, J.W., Pamela, B., and Ravi, D. (1998), Organizational cynicism, *Academy of Management Review*, 23/2, 341-352.
- Erdoğan, P., Bedük, A.(2013). Örgütsel sinizm ile örgütsel vatandaşlık davranışı arasındaki ilişki: sağlık sektöründe bir araştırma, *Sosyoteknik Sosyal ve Teknik Araştırmalar Dergisi*, 3/6, 17-36.
- Fettahlioğlu, O. (2015). Günümüz işletmelerinin temel hastalığı: örgütsel sinizme yönelik algılamaların, tükenmişlik boyutları üzerine etkisi, *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3/13, 178-191.
- Gül, H., Ağıröz, A. (2011). Mobbing ve örgütsel sinizm arasındaki ilişkiler: hemşireler üzerinde bir uygulama, *Afyon Kocatepe Üniversitesi, İİBF Dergisi*, 13/2, 27-47.
- Gümüştekin, G., Öztemiz, A. (2004). Örgütsel stres yönetimi ve uçucu personel üzerinde bir uygulama, *Erciyes Üniversitesi İİBF Dergisi*, 23, 61-85.
- Kalağan, G., Güzeller, O. (2010). Öğretmenlerin örgütsel sinizm düzeylerinin incelenmesi, *Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27, 83-97.
- Karasakal, N., Yücebalkan, B. (2017). İş sağlığı ve güvenliği uygulamalarının çalışanların stres düzeylerine etkisi ile demografik özellikler – stres ilişkisini ortaya koymaya yönelik alan araştırması, *Sosyal Bilimler Dergisi*, 12, 373-385.
- Kesen, M., Akyüz, B. (2015). Akademik özyeterlik algısı, örgütsel güven ve örgütsel sinizm ilişkisinin yapısal eşitlik modeli ile incelenmesi, *Atatürk Üniversitesi, SBE Dergisi*, 19/3, 47-68.
- Koçoğlu, M. (2014), Cynicism as a mediator of relations between job stress and work alienation: a study from a developing country turkey, *Global Business and Management Research*, 6/1, 24-36.
- Kothandaraman, P., Raj, A. (2012), Purchase professionals cynicism about cooperating with suppliers: does it impact top management efforts to induce relational behaviors in buyer-supplier relationships?, *The Marketing Management Journal*, 22/2, 1-18.
- Mete, A., Serin, H. (2015). Okul yöneticilerinin babacan liderlik davranışı ile öğretmenlerin örgütsel vatandaşlık ve örgütsel sinizm davranışları arasındaki ilişki, *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12/24, 147-159.
- Özler, D., Atalay, C. (2011). A research to determine the relationship between organizational cynicism and burnout levels of employees in health sector, *Business and Management Review*, 1/4, 26-38.

- Özler, D., Atalay, C. ve Şahin, M. (2010). Örgütlerde sinizm güvensizlikle mi bulaşır?, *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 2/2, 47-57.
- Sinan, Y., Kavas, E. (2016). Kurumlarda örgütsel sinizm: karşılaştırmalı bir analiz, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9/44, 1212-1220.
- Stanley, D.J., John, P. and Meyer, L.T. (2005), Employee cynicism and resistance to organizational change, *Journal of Business and Psychology*, 19/4, 429-459.
- Tayfun, A., Çatır, O. (2014). Hemşirelerin örgütsel sinizm düzeylerinin incelenmesi, *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 6/1, 347-365.
- Yeşilçimen, K. (2015). Hemşirelikte örgütsel sinizm ve örgütsel güven ilişkisi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Bölüm 6

GİRİŞİMCİLİK VE KÜLTÜR FARKLILIKLARININ GİRİŞİMCİLİK ÜZERİNE ETKİLERİ

Mehmet Selman KOBANOĞLU¹

1. GİRİŞİMCİ VE GİRİŞİMCİLİK

Girişimcilik ve girişimci kavramlarının alanyazında tam olarak üzerinde fikir birliğine varılmış bir tanımı mevcut değildir. Bu konuda fikir birliğinin sağlanamaması belki de bizzat kültür farklılıklarından ortaya çıkmaktadır. İşte girişimcilik bu denli, henüz tanım aşamasında dahi kültür kavramıyla iç içe geçmiş durumdadır.

Girişimci (entrepreneur) kavramı ilk kez Richard Cantillon'un "Essai sur la Nature du Commerce en Général" adlı 1755 yılında yayınlanan eserinde kullanılmıştır. Cantillon girişimciyi, hükümetlerden daha aktif bir biçimde tüm ekonomik sistemi motive eden en merkezi ve katılımcı birey olarak tarif etmiş ve ekonomi içindeki hayati rolünü açıklamak için "teşebbüs ekonomisinin babası" olarak anılmayı hak ettiğini ifade etmiştir (Hebert ve Link,2006: 590).

Hançerlioğlu (1986: 137) ise girişimci teriminin ekonomi literatürüne ilk kez Jean Baptiste Say (1767 – 1832) tarafından sokulduğuna işaretler, bir işletmeyi kuran ve yöneten biçiminde tanımlar. Yazar, teşebbüsün emek, anamal ve doğa öğelerini birleştirerek verimli kıldığını ve bunu yapanın da becerikli işadamı yani müteşebbis olduğunu ifade eder. Müteşebbis olmaz ise bu öğeler birleşmeyecek ve üretim gerçekleşmeyecektir. Müteşebbis rizikoyu, yani zarar etme olasılığını önceden kabul ederek teşebbüste bulunmaktadır.

Girişimci terimi 1750'li yıllarda kullanılmış olsa bile, girişimcilik kavramı yazında hak ettiği yeri bulmak için Schumpeter'i beklemiştir. Schumpeter'in girişimciliğe atfetmiş olduğu önem, sonraki dönemde pekçok akademisyen ve araştırmacı tarafından girişimciliğin kalkınma ile arasındaki ilişkinin dikkate alınmasına önyak olmuştur (Onuncu Kalkınma Planı, 2014: 3).

Girişimci, ekonomide üretim faktörleri olarak kabul edilen sermaye, emek ve doğal varlıklar ile birlikte dördüncü faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Fakat

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Iğdır Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü, mehmet.kobanoglu@igdir.edu.tr

pasifist bir kültür ve buna uygun davranış kalıpları yaygınlaşmaktadır. Bundan dolayı kültürlerarası farklılıklar, hem girişimciliğin ortaya çıkıp çıkmamasını hem de hangi tür girişimciliğin ve hangi özelliklere sahip girişimci davranışların ortaya çıkacağını belirlemektedir (Aytaç ve İlhan, 2007: 112).

Sosyal ortamın girişimcilik üzerine etkisini inceleyen çalışmalar çocuklukta içinde bulunulan aile ortamının, akrabaların, arkadaşların ve destek ağlarının önemine dikkat çekmektedirler. Bireylerin aldığı eğitim, kendilerine örnek aldıkları kişiler, kişisel değerleri ve motivasyon düzeyleri de girişimci olmalarına etki edecektir. Ailesinde girişimci bulunan çocukların girişimci olma eğilimlerinin daha fazla olduğu yapılan araştırmalar ile saptanmıştır (TÜSİAD, 2002: 52).

Girişimlerin başlaması, gelişmesi ve dengeli bir şekilde faaliyetlerini yürütmesi kültürel özellikler ile yakından ilişkilidir. Öyle ki, aynı ülkenin farklı bölge ve ya yörelerinde dahi yerel sosyal normlara bağlı olarak girişimcilik eğilimi farklılıklar gösterebilmektedir. Diğer taraftan, kültür ile girişimcilik arasındaki ilişkiler üzerinde yürütülen araştırmalar, belirli özelliklere sahip kültürel yapıların girişimciliği etkilediği konusunda ortak fikre ulaşmamıştır. Ancak girişimciliğin sosyokültürel yapının etkisi altında olduğu geniş bir akademik çevre tarafından kabul görmüştür. Bu noktada sosyal ve kültürel özelliklerin girişimciliği destekleyip geliştirdiği söylenebildiği gibi, aksi olarak engelleyebildiği de söylenebilir (Güler ve Ark., 2016: 26).

KAYNAKLAR

- Aytaç, Ö. Ve İlhan, S. (2007). Girişimcilik ve Girişimci Kültür: Sosyolojik Bir Perspektif. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18,101-120.
- Boone, L.E. ve Kurtz, D.L. (2013). *Çağdaş İşletme* (14. Bs. Çev.), (Ed: Azmi Yalçın). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Baltaş, A. (2018). *Türk Kültüründe Yönetmek: Yerel Değerlerle Küresel başarılar Kazanmak*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Çağlar, İ. (2001). Yönetim Kültür Bağlamında Türk Yönetim Modelinin Saptanmasına Yönelik Kavramsal Bir Çalışma. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 3(3), 125-148.
- Demirel, E.T. ve Tikici, M. (2004). Kültürün Girişimciliğe Etkileri. *Fırat Üniversitesi Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları Dergisi*, 49-58.
- Duman, L., Bedük, A., Köylüoğlu, A.S. ve Ay, K. (2015). Entrepreneur Culture at SMEs: A Case Study in Konya. *Procedia – Social and Behavioral Sciences* 207,492 - 501. Doi: 10.1016/j.sbspro.2015.10.119
- Duygulu, E. (2008). Algılanan Kurumsal Görünüm, Proaktif Kişilik Özelliği ve İş Kurma (Girişimcilik) Tutumu: Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Öğrencileri Üzerine Bir İnceleme. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(2), 95-120.

- Erkmen, T. (2012). Örgüt Kültürü, Fonksiyonlar, Öğeleri, İşletme Yönetimi ve Liderlikteki Önemi. (Ed: Mehmet Zencirkıran). *Örgüt Sosyolojisi*. Bursa: Dora Basım Yayın, 233-264.
- Eroğlu, F. (1993). *Davranış Bilimleri*. Erzurum: Maveray Yayıncılık.
- Fairlie, W.R. ve Holleran, W. (2011). Entrepreneurship Training, Risk Aversion and Other Personality Traits: Evidence From a Random Experiment. *Journal of Economic Psychology* 33.
- Fiş, A.M. ve Wasti, S.A. (2009). Örgüt Kültürü ve Girişimcilik Yönelimi İlişkisi. *Orta Doğu Teknik Üniversitesi Gelişme Dergisi* 35(Özel Sayı), 127-164.
- Güler, Y.B., Bozacı, İ. Ve Karakaya, İ. (2016). Kültür ile Girişimcilik Eğilimi ve Ortaklık Kültürü İlişkilerinin İncelenmesi: Kırıkkale İli Üniversite Öğrencileri Örneği. *AKÜ İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, XVIII (2), 23-33. Doi: 10.5578/jeas.27909
- Güney, S. (2004). *Açıklamalı Yönetim-Organizasyon ve Örgütsel Davranış Terimler Sözlüğü*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Güney, S. ve Çetin, A. (2003). Kültürün Girişimciliğe Etkisi ve Türkiye’de Girişimcilik Kültürü. *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve idari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 21(1), 189-210.
- Hayton, J.C., George, G. Ve Zahra, S.A. (2002). National Culture and Entrepreneurship: A Review of Behavioral Research. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 26(4), 33-52.
- Hebert, R.F. ve Link, A.N. (2006). The Entrepreneur as Innovator. *Journal of Technology Transfer*, 31(5), 589-597.
- Hofstede, G. (2011). Dimensionalising Cultures: The Hofstede Model in Context. *Online Readings in Psychology and Culture*. <https://scholarworks.gvsu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1014&context=orpc> Erişim Tarihi: 30.01.2018, 11.40
- İşcan, Ö.F. ve Kaygın, E. (2011). Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 15(2), 443-462.
- Kalkınma Bakanlığı (2014). *Girişimciliğin Geliştirilmesi. Onuncu Kalkınma Planı*. Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Ankara.
- Karlı, O.H., (2018). Kişilik Özellikleri ve Girişimcilik arasındaki İlişkinin Proaktif Kişilik Boyutu Açısından İncelenmesi. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Naktiyok, A. (2004). *İç Girişimcilik*. İstanbul: Beta Basım Yayın Dağıtım.
- Nur, H.B. ve Erataş, E. (2013). Kültür Farklılıkları Ekseninde Girişimcilik Anlayışındaki Değişimler ve Yabancı Girişimcilik. *Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(1), 155-171.
- Saylı, H. ve Ağca, V. (2009). Aile İşletmelerinde Aile Kültürünün İç Girişimcilik Eğilimleri Üzerine Etkisi: Afyon-Denizli-Uşak Örneği. “İş, Güç” *Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi*, 11 (2), 117-136. Doi:10.4026/1303-2860.2009.0104.x
- Şimşek, M.Ş., Çelik, A. ve Akgemci, T. (2014). *Davranış Bilimleri*. Konya: Eğitim Yayınevi.
- Tuncer, D., Ayhan, D.Y. ve Varoğlu, D. (2011). *Genel İşletmecilik Bilgileri* (4.bs) . Ankara: Siyasal Kitabevi.
- TÜSİAD. (2002). *Türkiye’de Girişimcilik*. İstanbul: TÜSİAD Yayınları. (Yayın No. TÜSİAD-T/2002-12/340)
- Podrug, N., Pavicic, J. ve Vjekoslav, B. (Tarihsiz). Cross-Cultural Comparison of Hofstede’s Dimensions and Decision-Making Style within CEE Context. Erişim Tarihi:

30.01.2019, 17:00 https://bib.irb.hr/datoteka/268819.Podrug_Pavicic_Bratic_Sarajevo.pdf

- Robbins, S.P., Decenzo, D.A. ve Coulter, M. (2013). *Yönetimin Esasları: Temel Kavramlar ve Uygulamalar* (8. Bs. Çev.), (Ed: Adem Öğüt). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Wu, M.Y. (2006). Hofstede's Cultural dimensions 30 Years Later: A Study of Taiwan and United States. *Intercultural Communication Studies XV: 1*, 33-42.
- Zencirkıran, M. (2017). *Davranış Bilimleri*. Bursa: Dora Basım Yayın.

Bölüm 7

BÜYÜK VERİNİN SEKTÖREL BAZDA KULLANIMI: NETFLIX'İN BIG DATA'YI KULLANIMI ÜZERİNDEN TURİZM ENDÜSTRİSİNE BİR BAKIŞ

Güntekin ŞİMŞEK¹
İsmail GÜNDÜZ²

1.GİRİŞ

Teknolojik gelişmeler ile birlikte bilgi çağı dediğimiz bir dönemin içinde bulunmaktayız. Büyük değişimlerin yaşandığı bilgi çağında bilgiyi üretmek ve bilgiyi koruyabilmek son derece önemlidir. Bugün attığımız tüm adımlar arkamızda iz bırakarak dünya da büyük verinin oluşmasına katkı sağlamaktadır.

Dünyada dolaşan veriyi toplayıp bilgiye dönüştürebilmek işletmeler ve devletler için önemli hale gelmiştir. Küresel bir rekabetin söz konusu olduğu bugünlerde işletmelerin başarıyı yakalayabilmek ve faaliyetlerini sürdürebilmek için sadece kaliteli ürün veya hizmet sunması yeterli olmamaktadır. Veriyi elde ederek onu işleyebilen ve bilgiye dönüştürebilen işletmeler tüketicilerin ihtiyaçlarını ön görüp kişiselleştirilmiş hizmet sunabilecek veya tüketicide ihtiyaç yaratarak içinde bulundukları sektörlere öncülük edebileceklerdir.

Bilgi, turizm endüstrisinde faaliyetlerinin başlamasından bitişine kadar tüm süreçlerinin oluşmasında temel kaynak olarak kullanılmaktadır. Tüm sektörleri içinde barındıran turizm endüstrisinde teknolojik gelişmelerin sağladığı kolaylıklar ile verinin toplanması kolaylaşmış ve ürün/hizmet geliştirme, tüketici taleplerini tahmin etme gibi kişiselleştirilmiş hizmet sunma fırsatı yakalanmıştır. Turizm endüstrisinde başarılı olmak isteyen devlet ve işletmelerin kendilerini sürekli yenilemeleri ve bunu yaparken de Büyük Veriden yararlanmaları zorunlu hale gelmiştir.

2. BÜYÜK VERİ

Büyük veri (big data) kavramı; verilerin saklanması, analiz edilmesinde ve yönetilmesinde klasik veritabanı yönetim sistemlerin yetersiz kaldığı durumlarda

¹ Dr. Öğretim Üyesi, Adnan Menderes Üniversitesi, Turizm Fakültesi, gsimsek@adu.edu.tr

² YL öğrencisi, Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, oneday899@hotmail.com

önem arz etmektedir. Türkiye’deki önemli eksikliklerden bir tanesi de kişi ya da kurumların veriyi paylaşmak istememesidir. Verilerin paylaşılması demek elbette özel içerikli kişisel verilerin paylaşılması demek değildir. Kişinin özel bilgilerini vermeden veriyi paylaşmanın herhangi bir sakıncası yoktur. Bu şekilde veri paylaşımında bulunulması ile yeni iş zekâları ve hizmetler üretilebilir. Dünya’da ABD, İngiltere, gibi pek çok ülkede bu bilgiler paylaşılmaktadır. Büyük verinin ülkemiz kamu kurum ve kuruluşlarında kullanımının iyi planlanması, bu sistemin tüm kamu ve özel kurumlarda etkin biçimde uygulanmasıyla bilişim sektöründe oluşan büyük veri yığını ile geleceğe dönük iş zekâları için öngörülerde bulunulabilir. Bu da klasik olarak söylenebilecek olan zamandan, işgücünden ve paradan tasarruf anlamına gelecektir. Özellikle teknolojinin baş döndürücü hızla ilerlediği bu zamanlarda, bu hızla birlikte artan maliyetler de bu şekilde azaltılmış olacaktır.

Büyük verilerin depolanması ve işlenmesinin beraberinde ortaya çıkan bir diğer önemli sorun, bilişim sektöründeki gelişmelerin genelinde olduğu gibi, bireysel mahremiyetin korunmasıdır. Bu yönde de çalışmalar sürmekte ve konu bir uzmanlık dalı haline gelmektedir.

Büyük veri çalışmaları ile aslında hedeflenen, şimdiye kadar kayıt altına alınamayan verileri de kullanarak, online raporlamalar ile müşteri memnuniyetini artırarak şirketlere değer ve akabinde tabii ki para kazandırmaktır.

Büyük veri çalışmalarının yaygınlaşmasıyla her gün yeni bir alanda kullanıldığı görülmektedir. Bu paralelde Pazarlama alanında “Big Data Pazarlaması” karşımıza çıkıyor. Veri odaklı pazarlamanın ülkemiz için yeni bir yaklaşım olmasına rağmen, veri kullanıcılarına büyük veri üzerinden etkin pazarlama stratejileri geliştirmeyi sağlayacak sistemler sunmaktadır.

KAYNAKLAR

- Akerkar, R. (2012). Big Data & Tourism. *Technomathematics Research Foundation*.
- BIGDATAM (2017). *En İyi Beş Analitik Başarı Öyküsü*. (16/11/2018 tarihinde <http://www.bigdatam.tk/basarihikeyeleri/en-iyi-5-analitik-basari-oykusu/>).
- Brearty, S., Farrelly, W. & Curran, K. (2016). The performance cost of preserving data/ query privacy using searchable symmetric encryption: Symmetric search encryption performance. *Security and Communication Networks*. Doi: 10.1002/sec.1699.
- Canbek, G. & Sağiroğlu, Ş. (2006). Bilgi, bilgi güvenliği ve süreçleri üzerine bir inceleme. *Politeknik Dergi*, 9 (3), 165-166. Doi: 10.2339/2006.9.3.165-174
- Celdran Bernabeu, M., & ark. (2016). *Big data and smart tourism destinations: Challenges and opportunities from an industry perspective*. (20/11/2018 tarihinde <https://www.researchgate.net/publication/310793861>, 1-17).
- Chen, H., Chiang, R. H. L., & Storey, V. C. (2012). Business Intelligence and Analytics: From Big Data to Big Impact. *MIS Quarterly*, 36(4), 1165-1188.
- Clement, P. (2017). Smart decisions for smart destinations using big data. *Amadeus IT*

Group SA.

- Davenport, T. (2016). *Bigdata @ work*. (M. Çavdar, Çev.). İstanbul: Türk Hava Yolları Yayınları. (2014).
- Garcia, F., ve diğerleri. (2016). Quality implications of the use of big data in tourism statistics: Three exploratory examples. *European Conference On Quality In Official Statistics*. Madrid.
- Gökdemir, S., & Erdem, S. (2017). Seyahat acentalarında internet kullanımı ve sosyal medya. *ÇOMU Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 2 (3), 23-38.
- Gretzel, U. & ark. (2015). Smart tourism: foundations and developments. *Electron Markets*, 179-188.
- Heerschap, N. & ark. (2014). *Innovation of tourism statistics through the use of new big data sources*. Netherlands: Statistics Netherlands
- Kurgun, O. A. & ark. (2007). Turizm pazarlamasında küresel dağıtım sisteminin stratejik rolü ve önemi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9 (1), 262-274.
- Özdemir, G. (2007). Destinasyon Pazarlamasında İnternetin Rolü. *Journal Of Yasar University*. 2(8), 889-898.
- Pınar, İ. (2005). Turizm endüstrisinde e-ticaret. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, İ.İ.B.F. Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*. Güz 2005(1), 28-55.
- Raimbault, T. & ark. (2014). Big data: A new challenge for tourism. *IEEE International Conference on Big Data*. Paris.
- Sarı Y., Kozak, M. (2005). Turizm pazarlamasına internetin etkisi: Destinasyon web siteleri için bir model önerisi. *Akdeniz İ.İ.B.F. Dergisi*. 2005(9), 248-271.
- Song, H., & Liu, H. (2017). Predicting tourist demand using big data. *Springer International Publishing*, 13-29.
- Sust Oliver, V. & ark. (2014). *Big data and tourism: new indicators for tourism management*. Barcelona: Roca Salvatella and Telefonía.
- Tanwar, M., Duggal, R. & Khatri, S. K. (2015). Unravelling unstructured data: A wealth of information in big data. *Reliability, information technologies and optimization*, IEEE (2015), 1-6.
- World Travel & Tourism Council. (2013). *Big data insights for travel & tourism*. (18/11/2018 tarihinde www.futurefoundation.net).
- Wu, X., Zhu, X., Wu, G. Q., & Ding, W. (2014). Data mining with big data. *IEEE Transactions on Knowledge and Data Engineering*, 26(1), 97-107. Doi: 10.12691/acis-3-1-3
- Yüksek, G. (2013). Bilgi teknolojilerinin gelişimi, seyahat işletmeleri ve küresel dağıtım sistemi örneği. *İnternet uygulamaları ve yönetimi dergisi*, 4 (1), 53-68.

Bölüm 8

İÇ GÖÇÜN NEDENLERİ VE SONUÇLARININ ANALİZİ: MUŞ İL ÖRNEĞİ¹

Vedat YILMAZ²
Sedat KARAKAYA³

GİRİŞ

Göç; genellikle, bir yerleşim alanından bir başka yerleşim alanına, bir ülkeden başka bir ülkeye, bir şehirden başka bir şehre yerleşmek veya süreli olarak yapılan eylem için kullanılan bir terimdir. Olağanüstü şartların neden olduğu nüfus hareketleri göçleri çoğu zaman kalıcı hale getirirken, süreli olarak yapılan yer değiştirme eylemi de şartlara göre kalıcı hale gelebilmektedir. Dolayısıyla göçler ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel gerekçelerle yapılabildiği gibi, zorunlu hallerde zorunlu ve kalıcı olacak şekilde yapılabilmektedir. Mekânsal yer değişikliği olarak ifade edilen göç, fiziksel bir yer değişikliğinin (Özer, 2004: 11) yanı sıra sosyolojik, politik ve kültürel değişiklikleri de beraberinde getiren sosyal bir olgudur. Keleş'e göre (2012: 35) kentleşmenin de nedenleri arasında sayılan nüfus hareketleri, ekonomik, siyasal ve sosyo-psikolojik etmenlerin etkisi altında gerçekleşir. Bütünleşik olan bu etmeleri birbirinden ayırmak çoğu zaman da mümkün görülmemektedir. İsteğe bağlı veya zorunlu olsa da oluşturduğu tesirler bakımından her halükarda hem kişinin yaşantısında hem de içinde bulunan toplum ve şehirlerde birçok değişiklik meydana getirmektedir. Bu sebeple, olağanüstü şartlar (savaş, doğal afet vb.) nedenlerle yapılan zorunlu göçler gibi, sosyo-ekonomik gelişmişlik farklarının bölgesel ve küresel düzeydeki eşitsiz dağılımı gibi gerekçeler de göçün temel nedenleri arasında sayılmıştır. Ne yazık ki tarihsel bir olgu olması gereken bu gerekçeler, günümüz göçlerinin temel nedeni olmaya devam etmektedir. Öte yandan göç olgusundaki sürekliliği sürdüren etmenler de yok değildir. Ekonomi ve güvenlik başta olmak üzere birçok farklı etken, göç olgusunu besleyen ve sürekliliğini sağlayan faktörlerdir.

¹ Bu çalışma 25-27 Ekim 2018 tarihleri arasında Kırıkkale Üniversitesi tarafından düzenlenen 12. Uluslararası Kamu Yönetimi Sempozyumunda (KAYSEM 12) sözlü olarak sunulan bildirinin gözden geçirilmiş ve güncellenmiş halidir

² Dr. Öğr. Üyesi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, İİBF Kamu Yönetimi Bölümü, vedatyilmaz1977@gmail.com

³ Dr. Öğr. Üyesi, Muş Alparslan Üniversitesi İİBF Kamu Yönetimi Bölümü, s.karakaya@alparslan.edu.tr

verilmesi, hayvansal üretim ve besiciliği geliştirecek ürünlerin üretiminin teşvik edilmesi (yonca gibi), bölgeyle uyumlu hayvancılığa dağ keçisi gibi) ön ayak olunması gibi küçük ve planlı adımların atılması göçü önleyebileceği gibi, geri dönüşleri de sağlayabilecek adımlar olacaktır. Bu küçük hamleler, bir taraftan genç nüfus için yeni istihdam alanları oluştururken, diğer taraftan şu an atıl durumda bulunan Muş Ovasının ülke ekonomisine kazandırılması anlamına gelecektir. Alparslan I ve Alparslan II barajlarının tarımsal üretimde yaracağı farklar bile, çiftçilerde bir umut ve beklenti oluştururken, bahsedilen alanlarda yapılacak kısmi atılımlar hem bölge hem de ülke ekonomisinde hissedilir derecede önemli farklar ortaya koyacağı aşikârdır. Dolayısıyla gelişmiş bölgelere yapılan göçe üretilecek çözüm büyükşehirlerdeki yönetsel büyük çözüm politikalarıyla değil, göç edilen mekânların özgün potansiyellerinin etkin bir şekilde kullanımıyla mümkün hale gelmektedir.

Son olarak; göç yaşanan şehirlerdeki tarım ve hayvancılığın canlandırılmasını teşvik edici faaliyetlerin gerçekleştirilmesi halinde hem o şehrin ekonomisi canlanarak göçler önlenecek hem de Türkiye’de her geçen yıl azalım gösteren tarım ve hayvancılık sektörlerinde de bir ivme kazanılacağı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

- Başel, H. (2006), İç Göçün Sonuçları ve İşgücüne Etkileri, *Siyaset ve Sosyal Konferansları Dergisi*, ss. 288-321.
- Bostan, H. (2017), Türkiye’de İç Göçlerin Toplumsal Yapıda Neden Olduğu Değişimler, Meydana Getirdiği Sorunlar ve Çözüm Önerileri”, *Coğrafya Dergisi*, S. 35, ss. 1-16.
- Ekici, S. & Tuncel, G. (2015) “Göç ve İnsan”, *Birey ve Toplum Dergisi*, C. 5, S.9, ss. 9-22.
- Günay, E. & Atılğan, D.& Serin, E. (2015), “Dünyada ve Türkiye’de Göç Yönetimi”, *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, C. 7, S. 2, ss. 37-60
- Keleş, R. (2012) *Kentleşme Politikası*, 12. Basım, İmge Kitabevi, İstanbul.
- Özer, İ. (2004), *Kentleşme, Kentlileşme ve Kentsel Değişim*, Ekin Kitabevi, Bursa.
- Parlak, B.& Caner, C. (2012), *Karşılaştırmalı Siyasal ve yönetsel Yapılar*, Orion Kitabevi, Ankara.
- Sayılan, H. (2007), *Muş ilinde Kültür Turizmi Potansiyelinin Coğrafi Yönden Değerlendirilmesi*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Coğrafya Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Serter, Nur (1994), *Türkiye’nin Sosyal Yapısı*, Filiz Yayınları, İstanbul.
- Şen, M. (2014), “Türkiye’de İç Göçlerin Neden ve Sonuç Kapsamında İncelenmesi”, *Çalışma ve Toplum Ekonomi ve Hukuk Dergisi*, Sayı 1, ss.231-256.
- Yılmaz, A. (2014), “Uluslararası Göç: Çeşitleri Nedenleri ve Etkileri” *TurkishStudies*, Volume 9/2, Ankara.
- TÜİK(2001), <http://www.tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=temelist> (Erişim Tarihi: 02.10.2018).
- TÜİK (2017), www.tuik.gov.tr/PreIstatistikTablo.do?istab_id=1595 (Erişim Tarihi:

02.10.2018).

TÜİK (2018), Yıllara ve Cinsiyete Göre İl/İlçe Belde/Köy Nüfusu, Genel Nüfus Sayımları. <http://www.tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=temelist> (Erişim Tarihi: 14.10.2018).

Tarım ve Orman Bakanlığı (2018), <https://www.tarimorman.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 09.10.2018).

“Hayvancılıkta Girdi Maliyeti Yüksekliği Karlılığı Azaltıyor”, (2015),<http://www.tarim.com.tr/> (Erişim Tarihi: 15.10.2018)

Yalçın, C. (2004), *Göç Sosyolojisi*, Anı Yayıncılık, Ankara.

Yurt Ansiklopedisi (1982), “Muş”, md. 8., Anadolu Yayıncılık, İstanbul

<https://www.tarimorman.gov.tr> (Erişim Tarihi: 11.10.2018).

<https://www.nufusu.com/il/mus-nufusu>, ET: 07/10/2018

<http://www.illerarasimesafe.com/>, ET: 07/10/2018

<http://www.cografya.gen.tr/tr/mus/ekonomi.html>. 08/10/2018

<https://www.nufusu.com/il/istanbul-nufusu29/12/2018>.

Bölüm 9

MADDE BAĞIMLILIĞI VE UYUŞTURUCU İLE MÜCADELEDE BELEDİYELERİN ROLÜ

Sinan YAZICI¹
Nikolin AGALLIJA²

1.GİRİŞ

Günümüzde uyuşturucu kullanımının özellikle gençler arasında yaygın olduğu ve yasa dışı yollarla ticaretinin yapıldığı bilinmektedir. Aynı zamanda uyuşturucu kullanımında yaş sınırının da gün geçtikçe aşağı düşmekte olduğu gözlenmektedir.

Birleşmiş Milletler Uluslararası Uyuşturucu Kontrol Programı'nın (UNDCP) yayınladığı 2017 yılı Dünya uyuşturucu raporuna göre, dünya çapında toplam 275 milyon insanın uyuşturucu kullandığı belirtilmektedir. Yine 2017 yılı verilerine göre dünyada 31 milyon uyuşturucu bağımlısı bulunmaktadır. UNDCP verilerine göre, 2016 yılında dünyada 250 milyon kişi uyuşturucu kullanırken, 29,5 milyon uyuşturucu bağımlısı bulunmaktadır (UNODC, 2017). Dünyada uyuşturucu kullanımı ve bağımlılık oranı her geçen yıl artarken, Türkiye'de de benzer bir durum söz konusudur. 2016 yılı verilerine göre Türkiye'de 1,5 milyon uyuşturucu kullanıcısı, 160 bin uyuşturucu bağımlısı bulunmakta ve her geçen yıl ülkemizde de uyuşturucu kullanımı artmaktadır (T.C. İçişleri Bakanlığı, 2018).

Uyuşturucu madde bağımlılığı geçmişten günümüze toplumsal sorunlardan birisi olarak gelmiştir. Uyuşturucu madde üretiminin asıl amacı, başta sağlık sektörü olmak üzere çeşitli sektörlerde kullanmak iken, bu maddelerin amacı dışında kullanılması bağımlılığa yol açmakta ve insan hayatını tehdit etmektedir. Tüm dünyayı ilgilendiren bu sorun ile mücadeledeki yaklaşımlar genellikle aynı özellikleri taşımaktadır. Bu mücadelede kamu kurum ve kuruluşları ile sivil toplum örgütleri ile dernek ve vakıflar aktif rol oynamaktadır. Ancak bu rollerin en büyük destekçisi belediyelerdir. Uyuşturucu bağımlılığı ile mücadelede herkese görev düşmektedir. Topluma en kolay ulaşabilen yerel yönetim olan belediyelerin de bu mücadelede önemli bir rol oynadığı açıktır.

¹ Bayburt Üniversitesi İİBF Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi e mail: sinanyazici@bayburt.edu.tr

² Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü e mail: nikolin_84@windowslive.com

hangi etken bağımlılığa yol açıyor ise onun üzerinden yola çıkılmalıdır. Aile içi problemlerden dolayı uyuşturucu bağımlılığının yüksek olduğu yerlerde ailelere yönelik seminerler verilmeli, arkadaşlık etkeninden dolayı uyuşturucu bağımlılığının arttığı yerlerde ise değişik tekniklerle mücadele sürdürülmelidir. Kimi belediye uygulamalarında olan kimi belediye uygulamalarında olmayan ancak hepsinde olması mücadele etkinliği açısından önem taşıyan bu önerilerden başka aşağıdaki öneriler sıralanabilir:

1. Uyuşturucu maddelerin en çok satıldığı yerler emniyet güçleri yardımıyla belirlenerek bu tür yerlere gençlik merkezleri kurulmalıdır.
2. Genellikle uyuşturucu maddeleri özellikle gençler ıssız yerlerde (park, tarla, harabe vb. yerler) kullanmayı tercih ettiklerinden bu tür yerler ıslah edilmeli ve bu yerlerde çeşitli etkinlikler düzenlenmelidir.
3. Uyuşturucu ile mücadele kapsamında komisyonlar oluşturulmalı ve belediye sınırları görevlendirilen gözlemciler tarafından izlenmelidir. Oluşturulacak raporlar neticesinde önlemler alınmalıdır.
4. Düzenlenen seminerler, gösteriler vb. etkinlikler; halkı uyuşturucuya iten etkenler ışığında verilmelidir.
5. Uyuşturucu bağımlısı olan kişilere yönelik olarak özel rehabilite ekipleri oluşturulmalı ve bağımlılar ziyaret edilerek bu kişiler tedaviye ikna edilmelidir.
6. İlçe ve il belediyeleri ortaklaşa hareket ederek belediye sınırları içerisinde uyuşturucu ile mücadele eylem planları oluşturmalıdır.
7. İlçe belediyeleri belirli tarih aralığına göre uyuşturucu ile ilgili raporlar hazırlamalı ve bu raporları il belediyeleri tek bir rapor haline getirerek kamuoyu ile paylaşmalıdırlar.
8. Belediye birimleri tarafından kafe tarzı özellikle gençlerin yoğun olarak kullandıkları mekanlarda denetimler artırılmalıdır.
9. Uyuşturucu ile mücadelede sadece belediye personeli kullanılmamalı, halk örgütlenerek kendi kendilerini denetlemeleri sağlanmalıdır.
10. Son günlerde popüler olan ve kullanımı ölümle sonuçlanan bonzai uyuşturucu maddesine karşı aileler bilinçlendirilmeli ve bu maddenin nasıl bir madde olduğu ve zararlarını anlatır faaliyetler düzenlenmelidir.

KAYNAKLAR

- Aleksanyan, V. (1988). *Teshisten Tedaviye*. 8.Baskı, İstanbul: Formül Matbaası.
- Antalya Büyükşehir Belediyesi (21.05.2017). *Büyükşehir madde bağımlılarını topluma kazandıracak*. <https://www.antalya.bel.tr/haberler/buyuksehir-madde-bagimlilarini-topluma-kazandiracak> (Erişim: 25.10.2018).
- Baktır, G. (1997). *İlaç ve Madde Bağımlılığı, Türkiye’de Uyuşturucu Madde Sorunları*. İstanbul: Rem Matbaacılık.
- Basın Bülteni. (2014). *Bursa, bonzai için harekete geçti*. <http://www.bursa.bel.tr/?bo->

- lum=haber&id=17455, (Erişim: 16.09.2018).
- Bursa Büyükşehir Belediyesi (2010). *Barınma Evinde Madde Bağımlılığı Semineri* <http://www.bursa.bel.tr/?bolum=haber&id=2284>, (Erişim: 18.09.2018).
- GADEM. (2018). *Bağımlılıkla Etkin Mücadele*. <http://gadem.bursa.bel.tr/bagimlilikla-etkin-mucadele/> (Erişim: 09.10.2018).
- Gaziantep Büyükşehir Belediyesi (2014). *Gaziantep'e 58 Yataklı Amatem Merkezi Yapılıyor*, <http://www.gaziantep-bld.gov.tr/haber-616-gaziantep%E2%80%99e-58-yatakli-amatem-merkezi-yapiliyor.html>, (Erişim: 22.09.2018).
- Gaziantep Büyükşehir Belediyesi. (2018). *Şahin, Büyükşehir'in Uyuşturucu Bağımlılarını Tedavi Çalışmalarını BM'de Anlattı*. <https://gantep.bel.tr/haber/sahin-buyuksehirin-uyusturucu-bagimlilarini-tedavi-calismalarini-bmde-anlattı-4467.html>, (Erişim: 25.09.2018).
- Haberler. com (02.02.2018). *Gaziantep Başkan Şahin, Uyuşturucuyla Mücadele İçin Sahaya İndi*. <https://www.haberler.com/gaziantep-baskan-sahin-uyusturucuyla-mucadele-icin-10522780-haber/> (Erişim: 26.09.2018).
- Hogan, M. J. (2000). Diagnosis and treatment of teen drug use. *Medical Clinics North America*, Sayı 84, 927-966.
- İstanbul Büyükşehir Belediyesi (İBB). (2006a). *İstanbul'da Uyuşturucuyu Önlemek İçin 40 Bin Euro'luk Fon*. http://www.ibb.gov.tr/tr-TR/Pages/Haber.aspx?NewsID=12511#.U--W48V_tuA, (Erişim: 16.09.2018).
- İstanbul Büyükşehir Belediyesi (İBB). (2006b). *Liselilere uyuşturucunun zararları tiyatroyla anlatılıyor*. http://www.ibb.gov.tr/tr-TR/Pages/Haber.aspx?NewsID=13580#.U--XXsV_tuA, (Erişim: 16.09.2018).
- İstanbul Büyükşehir Belediyesi (İBB). (2007). *İstanbul uyuşturucuyla mücadele ediyor...*, http://www.ibb.gov.tr/tr-TR/Pages/Haber.aspx?NewsID=14463#.U--XWsV_tuA, (Erişim: 16.09.2018).
- İstanbul Büyükşehir Belediyesi (İBB). (2008). *İBB Gençlik Meclisi Uyuşturucu Bağımlılığı Anketi Raporu*. http://www.ibb.gov.tr/tr-TR/Pages/Haber.aspx?NewsID=16307#.U--XZcV_tuA, (Erişim: 16.09.2018).
- İstanbul Büyükşehir Belediyesi (İBB). (17.08.2018). *İBB ve Yeşilay Bağımlılık İle Birlikte Mücadele Edecek*. <https://www.ibb.istanbul/News/Detail/34922> (Erişim: 28.11.2018).
- İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu. (2012). Kanun No. 6331, 30.06.2012 tarih ve 28339 sayılı Resmi Gazete.
- KAM (Kaçakçılıkla Mücadele Daire Başkanlığı). (2003). *Uyuşturucu Maddeler Hakkında Genel Bilgi*. Uyuşturucu ve Kimyasal Maddeler Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Kasatura, İ. (1988). *Gençlik ve Bağımlılık*. İstanbul: Evrim Yayınları.
- Kayaalp, S. O., Uzbay İ. T. (2009). *İlaç Kötüye Kullanımı ve İlaç Bağımlılığı*. KAYAALP Rasyonel Tedavi Yönünden Tıbbi Farmakoloji Kayaalp, S.O. (ed.), 11. Baskı, Pelikan Yayıncılık, Feryal Matbaacılık San. ve Tic. Ltd. Şti., Ankara, s. 816-836.
- Kayseri Büyükşehir Belediyesi (2011). *Gülenyüzler Bilinçlendi*. http://www.kayseri.bel.tr/web2/index.php?mact=News,cntnt01,detail,0&cntnt01articleid=1065&cntnt01returnid=107#.U--oOsV_tuA, (Erişim: 20.09.2018).
- Kayseri Büyükşehir Belediyesi (2012). *Madde Bağımlılığına Dikkat Çekildi*, http://www.kayseri.bel.tr/web2/index.php?mact=News,cntnt01,detail,0&cntnt01articleid=1178&cntnt01returnid=107#.U--oP8V_tuA, (Erişim: 20.09.2018).
- Kayseri Büyükşehir Belediyesi (2013). *"Tut Elimden" Beğeniyle İzlendi*, <http://www.kayseri.bel.tr/web2/index.php?mact=News,cntnt01,detail,0&cntnt01articleid=1800&>

- cntnt01returnid=107#.U--oPcV_tuA, (Erişim: 20.09.2018).
- Keefer, P., Loayza, N. (2010). *Innocent Bystanders: Developing Countries and the War on Drugs*. Washington: The World Bank.
- Kocaeli Büyükşehir Belediyesi (2008). *Büyükşehir Uyuşturucuya Savaş Açtı*, <http://kocaeli.bel.tr/icerik/buyuksehir-uyusturucuya-savas-acti/36/9757.aspx>, (Erişim: 19.09.2018).
- KOM. (t.y.). *Neler Narkotiktir?*, <http://www.kom.gov.tr/Tr/KonuDetay.asp?BKey=53&KKey=97>, (Erişim 22.11.2018).
- Maisto, S. A., Galizio, M., G. J. Cannors. (2008). *Drug use and abuse: A comprehensive introduction*. Seventh Edition. Belmont: Thomson Wadsworth.
- Newton, D. E.,(2010). *Substance Abuse: A Reference Handbook*. Santa Barbara: ABCC-LIO.
- Ögel, K. (1997). *Uyuşturucu Maddeler ve Bağımlılık*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Öner, M. Z. (2010). Türk Ceza Kanunu'nda Uyuşturucu Madde İmal, İthal ve İhraç Suçları. *TBB Dergisi*, Sayı 88, 106-150.
- Özden, S. Y. (1992). *Uyuşturucu Madde Bağımlılığı Teşhis-Tedavi Tedbir*. İstanbul: Nobel Tıp Kitapevleri.
- Poroy, İ. (1981). Expansion of Opium Product in Turkey and State Monopoly of Opium Straw 1828-1839. *International Journal of Middle East Studies*, Sayı 13, 191-211.
- Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun. (2011). Kanun No. 6112, 03.03.2011 tarih ve 27863 sayılı Resmi Gazete.
- Sağlık Bakanlığı İlaç ve Eczacılık Genel Müdürlüğü. (1986). *Uyuşturucu ve Psikotrop İlaç Düzenlemeleri Semineri*, 20 Ocak 1986, Ankara, s. 3.
- Sakarya Büyükşehir Belediyesi (2018). *Uyuşturucu ile mücadeleye Büyükşehir desteği*. <https://www.sakarya.bel.tr/a/Haber/uyusturucu-ile-mucadeleye-buyuksehir-destegi/11728> (Erişim: 29.09.2018).
- Sevil, T. H. (1998). *Uyuşturucu Bağımlılığı, Tanımlar-Sorunlar Çözümler*. Ankara: SABEV Yayınları.
- TBMM. (2008). *Uyuşturucu Başta Olmak Üzere Madde Bağımlılığı ve Kaçakçılığı Sorunlarının Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu*. TBMM, Ankara
- T.C. İçişleri Bakanlığı (2018). *Türkiye Uyuşturucu Raporu 2018*. Emniyet Genel Müdürlüğü Narkotik Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı, Ankara, <http://www.narkotik.pol.tr/TUBIM/Documents/2018%20Uyu%C5%9Fturucu%20Raporu.pdf>, (Erişim: 27.09.2018).
- TUBİM (2012). *Türkiye Uyuşturucu Raporu 2012*. İÇİŞLERİ BAKANLIĞI EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı, Ankara.
- TUBİM. (2013). *Türkiye Uyuşturucu Raporu 2013*. İÇİŞLERİ BAKANLIĞI EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı, Ankara.
- UNODC (2017). *World Drug Report 2017*. https://www.unodc.org/wdr2017/field/WDR_2017_presentation_launch_version.pdf, (Erişim: 24.09.2018).
- Uzbay, İ. T. (2009). Madde Bağımlılığının Tarihçesi, Tanımı, Genel Bilgiler ve Bağımlılık Yapan Maddeler. *Meslek İçi Sürekli Eğitim Dergisi*, Sayı 21-22, 5-15.
- Vardarlı, T. (1998). *Kaçakçılık Mevzuatı*. Muğla: Emniyet Müdürlüğü

Bölüm 10

BİBLİYOMETRİK ANALİZ: AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ İKTİSADİ VE İDARİ BİLİMLER FAKÜLTESİ DERGİSİ İNCELEMESİ

Özgür YILMAZEL¹

GİRİŞ

Bibliyometri, matematiksel ve istatistiksel yöntemlerin kitap ve diğer iletişim ortamlarına uygulanması olarak tanımlanmaktadır (Pritchard, 1969). Nitel araştırma yöntemlerinden biri olan bibliyometrik analiz belirli kişiler ya da kurumlar tarafından belirli bir dönemde üretilen yayınların ve bu yayınlar arasındaki ilişkilerin sayısal olarak betimlendiği bir çalışma alanıdır (ULAKBİM Cahit Arf Bilgi Merkezi, tarih yok). Dergiler üzerinde yapılan bibliyometrik analizlerin amacı dergide yayımlanan makalelerin belirli özelliklerini çözümleyerek yıllara göre yayın sayısı, çok yazarlılık durumu, en verimli yazar, en çok yayın yapan kurum, anahtar kelimelerin dağılımı gibi göstergelerin ortaya konulmasıdır. Böylece derginin yayın hayatı süresince bibliyometrik analiz kapsamındaki tarihçesi sergilenir.

Bu çalışma kapsamında Akdeniz İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi (AİİBFD) bibliyometrik olarak incelenmiş ve derginin yayın hayatının başlangıcından bu yana gelişimi ve değişimi ile ilgili bulgular paylaşılmıştır. AİİBFD ULAKBİM indeksli hakemli bir dergidir. ULAKBİM’de indekslenen iktisadi ve idari bilimler alanı olarak yayım yapan on üç prestijli dergiden biridir. Bu dergiler arasında Atatürk Üniversitesi, Çankırı Karatekin Üniversitesi, Cumhuriyet Üniversitesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Erciyes Üniversitesi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, Kafkas Üniversitesi, Marmara Üniversitesi, Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi ve Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi bulunmaktadır. AİİBFD genel anlamda sosyal bilimler, daha özelinde iktisat ve yönetim bilimleri alanında, özgün araştırmaya dayanan makalelere başta olmak üzere, rapor, derleme, konferans notları, örnek olaylar gibi makale dışı yazılara da yer vermektedir. Bu kapsamda, iktisat, işletme, kamu yönetimi, siyaset bilimi, uluslararası

¹ Doç. Dr., Anadolu Üniversitesi, ozgur@anadolu.edu.tr

Dergide en fazla Türkiye’den makale bulunduğu (367), bunu Fransa (12), Polonya (2), İngiltere (1) ve Almanya’nın (1) takip ettiği görülmektedir. Dergide 187 adet makale Türkçe dilinde, 24 makale İngilizce, 7 makale Fransızca ve 2 makale Almanca dilinde basılmıştır. Makalelerin Türkçe dışında İngilizce, Fransızca ve Almanca dillerinde de yayımlanmış olması derginin uluslararası başarısını da göstermektedir.

Dergide Yrd.Doç.Dr veya Dr. Öğretim Üyesi ile unvanı ile 92 adet makaleyi Öğretim Üyesi unvanı ile 87 adet makale takip etmektedir. 2010 yılından önce yayımlanan dergi sayılarında Yrd.Doç.Dr., Doç.Dr., Prof.Dr unvanları “Öğretim Üyesi” olarak belirtilmiş, detaylı olarak bu unvanın sınıflandırılması yapılmamıştır. Üçüncü sırada 48 adet makale ile Araştırma Görevlisi unvanı bulunmaktadır.

Anahtar kelimeler aynı zamanda araştırmanın ana fikrini, sınıflandırmasını da gösterdiği için bibliyometrik analizlerde makale konularının trend analizine de işaret etmektedir. AİİBFD’de kullanılan anahtar kelimeler incelendiğinde en sık kullanılanlar arasında Türkiye, Avrupa Birliği, Panel Veri Analizi, Neoliberalizm, Kamu Yönetimi, İhracat, Nedensellik, Yakınsama, Finansal Oranlar, Eşbütünlük, Ekonomik Büyüme, Cumhuriyet Halk Partisi, Bilgi ve İletişim Teknolojileri, ARDL-Sınır Testi ve Amerika Birleşik Devletleri görülmektedir.

Makaleler ve yazarları incelendiğinde 80/20 kuralı ile birlikte Price ve Lotka Yasaları’na uygunluk sağlamadığı görülmüştür. Dergide tüm yıllar boyunca ortalama atıf sayısı 48, ortalama sayfa sayısı 23 olarak görülmektedir.

Akdeniz İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi’nin yayın hayatının ilk yılı olan 2007’den başlayarak 2018 yılı sonuna kadar yayımlanan makaleleri üzerinde gerçekleştirilen ilk bibliyometrik analiz çalışması derginin gelişimini özetlemek açısından özgünlük ve önem taşımaktadır.

KAYNAKLAR

- Akdeniz İİBF Dergisi (2018). <http://iibf.akdeniz.edu.tr/fakulte-dergisi/dergi-hakkinda/> (Aralık 2018’de erişilmiştir)
- Al, U., & Coştur, R. (2007). Türk Psikoloji Dergisi’nin bibliyometrik profili. Türk kütüphaneciliği, 21(2), 142-163.
- Berkman, A. Ü., & Kozan, K. (1979). Amme İdaresi Dergisi’nde yayımlanan makaleler üzerine bir inceleme. Amme İdaresi Dergisi, 12(1), 9-26.
- Birinci, H. G. (2008). Turkish Journal of Chemistry’nin bibliyometrik analizi. Bilgi Dünyası, 9(2), 348-369.
- Cole, F. J., & Eales, N. B. (1917). The history of comparative anatomy: Part I.—A statistical analysis of the literature. Science Progress (1916-1919), 11(44), 578-596.
- Çiçek, D., & Kozak, N. (2012). Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi’nde yayımlanan hakem denetimli makalelerin bibliyometrik profili. Türk Kütüphaneciliği, 26(4), 734-756.

- Dumrul, A. G. C., & Aysu, A. G. A. (2006). Erciyes Üniversitesi İİ BF Dergisinde Yayınlanan Makaleler: Değerlendirme Ve Bibliyografya (1981-2005). Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, (27).
- Egghe, L. (1986). On the 80/20 rule. *Scientometrics*, 10(1-2), 55-68.
- Egghe, L., & Rousseau, R. (1990). *Introduction to informetrics: Quantitative methods in library, documentation and information science*. Elsevier Science Publishers.
- Erbaşı, A., Ayşe, C. A. B. İ., Gümrah, A., & Hakses, H. (2017). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi'nin Bibliyometrik Analizi. *Türk Kütüphaneciliği*, 1979, 93.
- Hotamışlı, M., & Erem, I. (2014). Muhasebe ve Finansman Dergisi'nde Yayınlanan Makalelerin Bibliyometrik Analizi. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (63).
- Kozak, N., & İçöz, O. (1999). Turizm İşletmeciliği Dergisi'nin turizm literatürüne katkısı hakkında bir inceleme. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 10, 9-17.
- Kozak, Nazmi (2000), "Türkiye'de Akademik Turizm Literatürünün Gelişim Süreci Üzerine Bir İnceleme", DAÜ: Turizm Araştırmaları Dergisi, Cilt: 1, Sayı: 1, ss. 15-55.
- Özinönü, A. K. (1970). Growth in Turkish Positive Basic Sciences, 1933-1966.
- Polat, C., Sağlam, M., & Sarı, T. (2013). Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi'nin Bibliyometrik Analizi/Bibliometric Analysis of Atatürk University Journal of Economics and Administrative Sciences. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 27(2).
- Pritchard, A. (1969). Statistical bibliography or bibliometrics. *Journal of documentation*, 25(4), 348-349.
- Rowlands, I. (2005). Emerald authorship data, Lotka's law and research productivity. *Aslib Proceedings: New Information Perspectives*, 57, (1), 5-10.
- Taşkın, Z., & Çakmak, T. (2010). Başlangıcından Bugüne Bilgi Dünyası Dergisi'nin Bibliyometrik Profili. *Bilgi Dünyası*, 11(2), 332-348.
- Tonta, Y. (2002). Türk kütüphaneciliği dergisi, 1987-2001. *Türk kütüphaneciliği*, 16(3), 282-320.
- ULAKBİM Cahit Arf Bilgi Merkezi Bibliyometri Nedir? <http://cabim.ulakbim.gov.tr/bibliyometrik-analiz/bibliyometrik-analiz-sikca-sorulan-sorular/>
- Ulu, S., & Akdağ, M. (2015). Dergilerde yayınlanan hakem denetimli makalelerin bibliyometrik profili: Selçuk İletişim örneği. *Selçuk İletişim*, 9(1), 5-21.
- Yalçın, H. (2010). Millî Folklor dergisinin bibliyometrik profili (2007-2009). *Millî Folklor*, 22(85), 205-211.
- Zencir, E., & Kozak, N. (2012). Sosyal Bilimler Enstitü Dergileri'nde yayımlanan turizm makalelerinin bibliyometrik profili (2000-2010). N. Kozak ve M. Yeşiltaş (Yay. Haz.). VI. Lisansüstü turizm öğrencileri araştırma kongresi bildiri kitabı içinde, 673-685.

Bölüm 11

MİSYON İÇERİKLERİNDE ÖZGÜNLÜK KAYBOLUYOR MU? KURUM KÜLTÜRÜ ÇERÇEVESİNDE BİR DEĞERLENDİRME

Tamer UTKUCU¹

GİRİŞ

Kurumsal kimlik bir örgütün ne olduğunu gösteren ifadeler ve göstergeler bütünüdür. Kurum içi ve kurum dışı paydaşlar, örgütü diğerlerinden ayırmak için kurumsal kimliğini esas alır. Örgütler, kendilerini tanımlamak için seçtikleri sembol ve kelimelerle, tutum ve davranışlarla, temel inançlarıyla kendilerini paydaşlarına anlatmaya çalışır. Örgütlerin misyonları da, kurumsal kimliklerinin bir parçası olarak kendilerini iç ve dış paydaşlara anlatmalarının en doğrudan ve en bilinen yollarından biridir.

Bugün hem çalışanların hem de müşterilerin bilgi ve eğitim düzeyi yükseldiğinden, klişe sözcüklerle çalışan ve müşterileri ikna etmek artık zorlaşmıştır (Cady, Wheeler, DeWolf, & Brodke, 2011). Buna karşın işletmelerin misyonlarında hâlen klişe yapı ve kavramlardan vazgeçemedikleri, rakiplerinden ayırt edici misyon ifadeleri kullanan işletmelerin hâlçok az sayıda olduğu gözlenmektedir.

Ayırt edici sözcüklere yer veremeyen misyon ifadeleri, paydaşlar gözünde anlamsız sözcükler topluluğu olmaktan öteye geçemeyecek, kurumsal kimliğin inşa edilmesinde etkin bir araç olmaktan çıkacaktır.

Özgün misyon ifadelerinin örgüt kültürünün inşasında en önemli faktörlerden biri olduğu düşüncesinden yola çıkan bu çalışmada, Türkiye’de bankacılık sektöründe faaliyet gösteren şirketlerin misyonları mercek altına alınmıştır. Karşılaştırmalı bir değerlendirme yapılabilmesi amacıyla, tek bir sektörde olabildiğince kapsayıcı bir biçimde inceleme yapılması hedeflenmiştir; bu doğrultuda da bankacılık sektörü araştırma evreni olarak seçilmiştir. Ayrıca bankalar kuşkusuz kurumsallaşma, kurumsal itibar ve kimlik konusunda öncü olması beklenen sektörler arasındadır; bu husus da bankacılık sektörünün araştırma konusu olarak seçilmesinde etkili olmuştur. İçerik analizi ve veri madenciliği yöntemlerinden

¹ Dr., İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, tamerutkucu@gmail.com

Kurumsallaşma ve kurumsal kimlik konularında öncü olması gereken bankaların dahi misyonlarının yalın, klişe ve özgünlükten uzak görünmesi, bu konuya önem ve öncelik verilmediğinin bir göstergesi olarak son derece düşündürücü ve dikkat çekicidir.

Misyon içerikleri ve yapıları üzerine yapılan değerlendirmenin yanında, misyon ifadeleri ile şirket performansları arasındaki ilişkiyi sorgulayabilmek için, şirketlerin belirledikleri misyonlarla ne ölçüde uygun davrandıkları sorusunu da sormak gerekecektir. Belirlenen misyonların benimsenmesi ve tüm kararlarda misyon doğrultusunda hareket edilmesi sorusu işletmelerin stratejik planlamasının hayata geçirilmesi bakımından en önemli sorunlardan birini oluşturacaktır.

İşletmelerin misyon ifadelerini yapısal bir analize tabi tutan bu çalışmanın stratejik planlama, yönetim ve pazarlama alanında yapılacak çalışmalara ışık tutması hedeflenmektedir.

KAYNAKLAR

- Ackoff, R. I. (1986). *Management In Small Doses*. New York: John Wiley & Sons.
- Ak, M. (1998). *Firma/Markalarda Kurumsal Kimlik ve İmaj*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları.
- Balmer, J. M., & Soenen, G. B. (1999). The Acid Test of Corporate Identity Management. *Journal of Marketing Management*(15), s. 69-92.
- BDDK (2019). *Mevduat Bankaları*. (03/01/2019 tarihinde <https://www.bddk.org.tr/Kuruluslar-Kategori/Bankalar/1> adresinden ulaşılmıştır).
- Bircan, G. (2018). İç denetimde kurumsal kimlik denetimi. *Muhasebe ve Denetime Bakış*(55), s. 175-190.
- Cady, S. H., Wheeler, J. V., DeWolf, J., & Brodke, M. (2011). Mission, Vision, and Values: What do they say? *Organization Development Journal*, 29(1), 63-78.
- David, F. R., & David, F. R. (2017). *Strategic management concepts and cases: A competitive advantage approach*. Hoboken, New Jersey: Pearson Education Inc.
- David, F. R., David, F. R., & David, M. E. (2016). Benefits, characteristics, components, and examples of customer-oriented mission statements. *International Journal of Business, Marketing, and Decision Sciences*, 9(1), s. 19-32.
- David, M. E., David, F. R., & David, F. R. (2014). Mission statement theory and practice: A content analysis and new direction. *International Journal of Business, Marketing, and Decision Sciences*, 7(1), s. 95-110.
- Desmidt, S., Prinzie, A., & Decramer, A. (2011). looking for the value of mission statements: a meta-analysis of 20 years of research. *Management Decision*, 49(3), s. 468-483.
- Doğan, O. (2017). Ücretsiz veri madenciliği araçları ve Türkiye'deki bilinirlikleri üzerine bir araştırma. *Ege Stratejik Araştırmalar Dergisi*, 8(1), s. 77-93.
- Drucker, P. (1974). *Management: Tasks, responsibilities, and practices*. New York: NY: Harper & Row.
- Ebben, J. (2005, Şubat 1). Developing Effective Mission and Vision Statements. Şubat 22, 2017 tarihinde [www.inc.com: http://www.inc.com/resources/startup/articles/20050201/missionstatement.html](http://www.inc.com/resources/startup/articles/20050201/missionstatement.html) adresinden alındı

- Esken, A., Keerig, M., Liikane, K., & Tamm, A. (2002). Corporate Missions of Major Banks In Estonia. *Estonian Business School Review*(13), s. 82-88.
- Gemici, B. (2012). Veri Madenciliği ve Bir Uygulaması. *Yüksek Lisans Tezi*. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Ekonometri Anabilim Dalı.
- Kapferer, J.-N. (2012). *The New Strategic Brand Management: Advanced Insights and Strategic Thinking* (5. b.). London: KoganPage.
- Karaköse, T. (2012). *Kurumların DNA'sı İtibar ve Yönetimi* (2. Basım b.). Ankara: Nobel.
- King, W. R., & Cleland, D. I. (1979). *Strategic Planning and Policy*. New York: Van Nostrand Reinhold.
- Leuthesser, L., & Kohli, C. (1997, May-June). Corporate identity: The role of mission statements. *Business Horizons*, 40(3), s. 59-66.
- Mülayim, N. (2018, Ocak). ISO 1000 Firmalarının Vizyon ve Misyon İfadelerinin Veri Madenciliği İle İncelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi*. Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Okay, A. (2002). *Kurum Kimliği* (3. Basım b.). İstanbul: MediaCat.
- Özekes, S. (2003). Veri madenciliği modelleri ve uygulama alanları. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, 2(3), s. 65-82.
- Özer, A. (2006). Kamu Yönetiminde Kimlik Bunalımı Üzerine Değerlendirmeler. *Sayıştay Dergisi*(61).
- Panda, A., & R.K., G. (2003, April). Why mission statements become a show piece? Case of an Indo-American Joint Venture. *Vikalpa*, 28(2), s. 23-47.
- Pearce, J. A., & David, F. (1987). Corporate mission statements: The bottom line. *Academy of Management Executive*, 1(2), s. 109-115.
- Pérez, A., & Del Bosque, I. R. (2012, June). The role of CSR in the corporate identity of banking service providers. *Journal of Business Ethics*, 108(2), s. 145-166.
- Renkal, S. (2012). Büyükşehir Belediyelerinin Stratejik Planlarındaki Misyon, Vizyon ve Stratejik Amaçların İçerik Analizi. *Yüksek Lisans Tezi*. Adana: Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı.
- Roth, J. (2017, June). How to audit culture. *Internal Auditor*, 30-37.
- Simões, C., & Mason, K. J. (2017). Informing a new business-to-business relationship: Corporate identity and the emergence of relationship identity. *European Journal of Marketing*, 46(5), s. 684-711.
- Simões, C., & Sebastiani, R. (2017, July). The nature of the relationship between corporate identity and corporate sustainability: Evidence from the retail industry. *Business Ethics Quarterly*, 27(3), s. 423-453.
- TDK (2019). *Güncel Türkçe Sözlük* (03/01/2019 tarihinde <http://www.tdk.gov.tr> adresinden ulaşılmıştır)
- Utkucu, T. (2017). Türkiye'de imar planı yapmaya yetkili kurumların kurumsal itibarı. *Doktora Tezi*. Adana: Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı
- Van Riel, C. B., & Balmer, J. M. (1997). Corporate Identity: The Concept, its measurement and management. *European Journal of Marketing*, s. 340-355.
- Wang, Y. (2010). Mission-driven organizations in Japan: Management philosophy and individual outcomes. *Journal of Business Ethics*(101), s. 111-126.
- Williams, L. S. (2008). The mission statement: A corporate reporting tool with a past, present, and future. *Journal of Business Communication*, 45(2), s. 94-119.
- Zhu, Y. (2018). Creation of corporate identity: The role of rites and symbol in management. *International Journal of Business Anthropology*, 7(2), s. 39-65.

Bölüm 12

ENTROPİ VE WASPAS YÖNTEMLERİ İLE FORKLİFT ALTERNATİFLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Vesile Sinem ARIKAN KARGI¹

GİRİŞ

İşletmeler, insan gücüyle kaldırılıp taşınamayan ağır yüklerin kaldırılması, taşınması ve bir yere konulması amacıyla yapılan işlerde malzeme taşıma ekipmanlarını kullanırlar. Bunlardan en sık tercih edileni ise forklifttir. İşletmeler, üretim alanlarını daha verimli kullanabilme amacıyla oluşturdukları yerleşim planlarında forklift araçları için daha az boş alanlar bırakmakta ve aynı zamanda istif alanlarını da metre kareyi en az tutacak şekilde belirlemektedirler. İşletmelerin forklift araçları için bıraktıkları alanların darlığı ve dikey istifleme ihtiyaçları nedeniyle malzeme taşıma ekipmanlarından olan forklift seçimi önemlidir. Forklift seçiminde, birden çok alternatif model ile çok sayıda kriter ele alınarak değerlendirileceğinden çok kriterli karar verme yöntemleri ile çözümüne karar verilmiştir. Forklift alternatiflerinin değerlendirilerek en uygun olanına karar verilmesinde çok kriterli karar verme yöntemlerinden entropi ve waspas yöntemleri kullanılmıştır.

Literatürde malzeme taşıma ekipmanlarından biri olan forklift seçimini çok kriterli karar verme yöntemi kullanılarak yapılmış çalışmaları kısaca özetleyelim. Kulak (2005), malzeme taşıma ekipmanı seçimi için bulanık çok kriterli karar verme yöntemine dayanan bir karar destek sistemi geliştirmiştir. Çalışmanın sonunda, aksiyomatik tasarım ilkeleri ve bilgi aksiyomu kullanılarak alternatifler arasından en uygun ekipman belirlenmiştir. Onut vd. (2009), malzeme taşıma ekipman seçimi için bulanık ANP ve bulanık TOPSIS yöntemlerini kullanmışlardır. Bulanık ANP yöntemini uygulayarak kriterlerin ağırlıklarını belirlemişler, bulanık TOPSIS yöntemi ile en uygun ekipmanın seçmişlerdir. Atanaskoviš vd. (2011), depolarda kullanılacak forkliftin belirlenmesinde çok kriterli karar verme yöntemlerinden yararlanmışlardır. Kriterlerin değerlendirilerek ağırlıklarının belirlenmesinde Delphi yöntemini kullanmışlar, VIKOR yöntemi ile de forklift alternatiflerini sıralayarak en uygun olanı seçmişlerdir. Pamučar ve C'irovic(2015),

¹ Dr. Öğretim Üyesi, Uludağ Üniversitesi, İİBF, Ekonometri Bölümü, vesa@uludag.edu.tr

göre entropi ve waspas yöntemleri ile değerlendirilmiştir. Entropi yöntemi, kriter ağırlıklarını belirlemede; waspas yöntemi ise alternatiflerin sıralamasını elde etmek için kullanılmıştır. Entropi yöntemiyle yapılan ağırlıklandırma sonucu en önemli ilk beş değerlendirme kriterinin tedarik süresi, maksimum çatal yüksekliği, dönüş yarıçapı, toplam uzunluk kriterleri ve fiyat olarak belirlenmiştir. Bu kriterlerin işletme için önemi: İşletmenin yeni devreye alınacak olması nedeniyle faaliyetlerine fazla zaman kaybetmeden başlaması bakımından tedarik süresi önem arz etmektedir. Yine depo alanının verimli kullanılabilmesi, üst üste dizilen raf sistemlerine erişilebilmesi bakımından maksimum çatal yüksekliği de önemli bir diğer kriterdir. Bununla birlikte işletmeye alınacak forkliftlerin faaliyetlerini üretim işletmesinin içerisinde sürdüreceği olması, yani faaliyetlerini tehlikeli ve dar bir alanda yapacak olması nedeniyle manevra kabiliyetinin yüksekliği avantaj sağlamaktadır ki, bu da forklift dönüş yarıçapının ve aynı zamanda uzunluğunun da küçük olmasının önemini anlatır. Bir diğer önem arz eden kriter ise fiyattır. Çünkü yeni devreye alınması nedeniyle işletme açısından maliyetlerin düşük seviyede olması istenir. Çalışmada belirlenen 11 kriterlere ilişkin önem ağırlıkları belirlendikten sonra waspas yöntemi ile forklift alternatifleri sıralanmıştır. Forklift alternatifleri arasında amaca en uygun olanı A_9 olduğu sonucuna varılmıştır. Forklift alternatiflerinin sıralaması $A_9 > A_7 > A_8 > A_6 > A_4 > A_1 = A_5 > A_2 > A_{10} > A_3$ olarak belirlenmiş ve sonuçlar üst yönetim ile paylaşılmıştır.

KAYNAKLAR

- Atanaskoviš, P., Gajiš, V., Dadiš, I. & Nikoličič, S., (2013). Selection of Forklift Unit for Warehouse Operation by Applying Multi-Criteria Analysis, *Promet – Traffic & Transportation*, 25(4), 379-386. Doi: 10.7307/ptt.v25i4.1338
- Chakraborty, S. and Zavadskas, E. (2014). Applications of WASPAS Method In Manufacturing Decision Making. *Informatica*, 23 (1), 1-25. Doi:10.15388/Informatica.2014.01.
- Kundakçı ve Sarıçalı(2017). Forklift Alternatiflerinin KEMIRA-M Yöntemi ile Değerlendirilmesi, *Optimum Ekonomi ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 4(1), 35-53. Doi: 10.17541/optimum.285053.
- Kulak, O. (2005). A Decision Support System for Fuzzy Multi-Attribute Selection of Material Handling Equipments, *Expert Systems with Applications*, 29, 310-319. Doi:10.1016/j.eswa.2005.04.004.
- Onut, S., Soner Kara S. & Mert, S. (2009). Selecting the Suitable Material Handling Equipment in the Presence of Vagueness, *International Journal of Advanced Manufacturing Technology*, 44, 818-828. Doi:10.1007/s00170-008-1897-3.
- Pamučar, D. & C'irovic, G. (2015). The Selection of Transport and Handling Resources in Logistics Centers Using Multi-Attributive Border Approximation Area Comparison (MABAC), *Expert Systems with Applications*, 42(6), 3016-3028. Doi: 10.1016/j.eswa.2014.11.057.

- Průša, P., Jovčić, S., Němec, V. ve Mrázek, P. (2018). Forklift Truck Selection Using TOPSIS Method, *International Journal for Traffic & Transport Engineering*, 8(3), 390–398. Doi: 10.7708/ijtte.2018.8(3).10.
- Shannon C. E. (1948), A Mathematical Theory of Communication, *The Bell System Technical Journal*, 27, 10 14. Doi: 10.1002/j.1538-7305.1948.tb01338.x.
- Zavadskas, E.K., Baušys, R. & Lazauskas, M. (2015). Sustainable Assessment of Alternative Sites for the Construction of a Waste Incineration Plant by Applying WASPAS Method With Single-Valued Neutrosophic Set. *Sustainability*, 7: 15923–15936. Doi: 10.3390/su71215792
- Zhang, H., Gu, C., Gu, L. and Zhang, Y. (2011). The Evaluation of Tourism Destination Competitiveness by TOPSIS & Information ENTROPY-A Case In The Yangtze River Delta of China. *Tourism Management*, 32, 443-451. Doi: 10.1016/j.tourman.2010.02.007

Bölüm 13

II. ABDÜLHAMİD'İN ÇİN'DEKİ FAALİYETLERİNİN KAMU DİPLOMASİSİ VE YUMUŞAK GÜÇ BAĞLAMINDA ANALİZİ¹

Kadir SANCAK²

GİRİŞ

Kamu diplomasisi kavramı uluslararası ilişkilerde 11 Eylül saldırılarından sonra popüler hale gelen bir kavramdır. Bununla birlikte kamu diplomasisi faaliyetlerinin uluslararası ilişkilerde uygulanması yeni bir durum değildir. Son dönemlerde uygulama sahası genişlemiş ve kullanımı yaygınlaşmış olmakla birlikte yüzyıllardan beri devletlerin başvurdukları bir yöntem olduğu bilinmektedir. Kamu diplomasisi, başka ülkelerin kamuoyunu etkileme faaliyetleridir. Hedeflenen ülkelerin insanlarını etkilemek suretiyle onların üzerinden tabi oldukları hükümetlerin ekonomik ve siyasi politikalarına tesir etmek amaçlanır. Kamu diplomasisi faaliyetleri varlığını korumak, sürdürebilmek ve bu bağlamda etki sahasını genişletmek isteyen ülkelerin askeri ve ekonomik güce başvurmaksızın uyguladığı yöntemlerdir. Bu yönüyle de bir yumuşak güç politikası olarak kabul edilmektedir. Bir devletin etkinliğini ve gücünü artırabilmesinin birkaç yolu bulunmaktadır. Bunlardan bir tanesi ekonomik ve askeri kaynakların kullanılmasıyla ortaya çıkan sert güç iken bir başkası söz konusu kaynakların dışındaki potansiyelin harekete geçirilmesiyle gerçekleşen yumuşak güçtür. Yumuşak güçte ekonominin ve askeri imkânların kullanıldığı bir zorlama değil, başkalarının hayranlığını kazanmayı hedefleyen cazibe merkezi olma durumu vardır. Bir ülkenin sahip olduğu değerlerin yumuşak güç üretebilmesi için de etkin kamu diplomasisi faaliyetlerine ihtiyaç duyulmaktadır.

Türk Tarihi içerisinde kamu diplomasisi faaliyetlerinin başarılı şekilde uygulandığı dönemlerden biri II. Abdülhamid dönemidir. II. Abdülhamid yönetimindeki Osmanlı Devleti'ne bakıldığında askeri anlamda zayıf, ekonomik anlamda

¹ Bu makale 20-21 Şubat 2014 tarihinde Selanik'te düzenlenen Sultan II. Abdülhamid Sempozyumu'nda "Kamu Diplomasisi ve Yumuşak Güç Bağlamında II. Abdülhamid'in Uzak Doğu'daki Faaliyetleri" adıyla sunulan bildirinin yeniden düzenlenmiş ve geliştirilmiş halidir.

² Dr. Öğr. Üyesi, Gümüşhane Üniversitesi, İİBF, Uluslararası İlişkiler Bölümü, kadir sancak@gmail.com

KAYNAKLAR

- Abdürreşid, İ. (2012). *Âlem-i İslâm*, İstanbul: Nesil Yayıncılık.
- Aykurt, Ç. (2013). Bir Büyük Düşünce: Pekin Hamidiyye Üniversitesi, *Tarih İncelemeleri Dergisi*, 28(1), 37-49.
- Dahl, R. A. (1957). The Concept Of Power, *Behavioral Science*, 2(3), 201-215.
- Demir, S. & Varlık, A. B. (2013). Realist Ve Liberal Teorilerde “Güç” Anlayışı, *Uluslararası İlişkilerde Teorik Tartışmalar*, Hasret Çomak, Caner Sancaktar (Ed.), İstanbul: Beta Basım Yayın.
- Demir, V. (2012). *Kamu Diplomasisi Ve Yumuşak Güç*, İstanbul: Beta Yayınları.
- Ekşi, M. (2014). *Kamu Diplomasisi ve Ak Parti Dönemi Türk Dış Politikası*, Ankara: Siyasal Kitapevi.
- Engin, V. (2010). *Pazarlık*, 13.Baskı, İstanbul: Yeditepe Yayınevi,
- Eraslan, C. (1992). *II.Abdülhamid Ve İslam Birliği*, İstanbul: ÖtükenYayınları.
- Erzen, M. Ü. (2012). *Kamu Diplomasisi*, İstanbul: Derin Yayınları.
- Hülagü, M. (2002). 1897 Osmanlı-Yunan Savaşı Çerçevesinde Sultan II. Abdülhamid Dönemi Osmanlı Donanması Hakkında Bir Değerlendirme, *Türkler*, Hasan Celal Güzel, Kemal Çiçek ve Diğer(Ed.), Ankara: Yeni Türkiye Yayınları.
- Karal, E. Z. (2001), *Osmanlı Tarihi*, 4.Cilt, TTK Yayınları.
- Keskinkılıç, E. (2002). Düyun-I Umumiye İdaresi, *Türkler*, Hasan Celal Güzel, Kemal Çiçek Ve Diğer (Ed.), (Yavuz Ekmen, Çev.), 14. Cilt, Ankara:Yeni Türkiye Yayınları.
- Kızıltan, Y. (2006). I. Meşrutiyetin İlanı ve İlk Osmanlı Meclis-i Mebusan’ı, *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26(1), 251-272.
- Kopar, M. & Yolun, M. (2012). 18. Ve 19. Yüzyıllarda Osmanlı Borçlar Tarihine Bir Bakış, *History Studies*, 4(1).
- Mearsheimer, J. J. (2001). *The Tragedy Of Great PowerPolitics*, New York, London: W. W. Norton & Company.
- Nye, J. S. (2005). *Yumuşak Güç Dünya Siyasetinde Başarının Yolu*, (Rayhan İnan Aydın, Çev.), Ankara:Elips Kitap.
- Ortaylı, İ. (1981). *İkinci Abdülhamit Döneminde Osmanlı İmparatorluğunda Alman Nüfuzu*, Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, No: 479.
- Osmanlı Ansiklopedisi (1996). 7.Cilt, İstanbul: İz Yayıncılık.
- Özcan, A. (1992). *Pan-İslamizm, Osmanlı Devleti Hindistan Müslümanları Ve İngiltere (1877-1914)*, İstanbul: İsam Yayınları.
- Özdemir, H. (2008). Uluslararası İlişkilerde Güç: Çok Boyutlu Bir Değerlendirme, *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 63(3), 113-144.
- Pamuk, Ş. (1994). *Osmanlı Ekonomisinde Bağımlılık Ve Büyüme(1820-1913)*, 2. Baskı, İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Pratkanis, A. (2009). Public Diplomacy in International Conflicts. *A Social Influence Analysis*, Nancy Snow ve Philip M. Taylor (Ed.) Routledge Handbook of Public Diplomacy, London, New York: Routledge.
- Sancar, G. A. (2012). *Kamu Diplomasisi Ve Uluslararası İlişkiler*, İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Sander, O. (1992). *Siyasi Tarih, İlkçağlardan 1918’e*, 2. Basım, Ankara: İmge Kitabevi.
- Sırma, İ. S. (2007). *II Abdülhamid’in İslâm Birliği Siyaseti*, 9. Baskı, İstanbul: Beyan Yayınları.
- Sırma, İ. S. (2017). *Belgelerle 2. Abdülhamid Dönemi*, 5. Baskı, İstanbul: Beyan Yayınları.

- TDV İslam Ansiklopedisi (1998). 1.Cilt, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- TDV İslam Ansiklopedisi (1993). 8.Cilt, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Temel, M. (2007). Atatürk Devrimlerinin Çin Aydınlarınca Algılanışı ve XX. Yüzyılın İlk Yarısındaki Türkiye-Çin İlişkilerine Yansıması, *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 21, 105-13.
- Tezkan, Y. (2005). *Jeopolitikten Milli Güvenliğe*, İstanbul: Ülke Kitapları.
- Thobie J. (2002). I.Dünya Savaşı Öncesinde Osmanlı İmparatorluğu'nun Gücü, *Türkler*, Hasan Celal Güzel, Kemal Çiçek Ve Diğer (Ed.), (Yavuz Ekmen, Çev.), 13. Cilt, Ankara: Yeni Türkiye Yayınları.
- Toros, T. (1982). Çin'e giden Nasihat Heyeti, *Yakın Tarihimiz*, (19), 291-295.
- Yavuz, A. (2009). Başlangıcından Bugüne Türkiye'nin Borçlanma Serüveni: Durum Ve Beklentiler, *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20, 203-226.
- Yıldırım, İ. (2001). Ondokuzuncu Yüzyıl Osmanlı Ekonomisi Üzerine Bir Değerlendirme (1838-1918), *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(2), 313-326.
- Yılmaz, S. (2008). *Güç ve Politika*, İstanbul: Alfa Basım Yayım.
- Yılmaz, S. (2012). *Akıllı Güç*, İstanbul: Kum Saati Yayınları.

Bölüm 14

TARIMSAL DIŞ TİCARET FİRMALARI İÇİN GİRİŞİMCİLİK MİTLERİ VE İŞLETME PERFORMANSI İLİŞKİSİ

Gökhan ÇINAR¹
Göksel ARMAĞAN²
Altuğ ÖZDEN³
Nurçin ÇINAR⁴

GİRİŞ

Güçlü bir tarımsal kalkınma için ihracat, onu gerçekleştirebilmek için ise tarım alanında faaliyette bulunan ihracatçı firma sayısının artması gerekmektedir. Bu artış ise ancak girişimci başarısı ile gerçekleşebilir. Bu yüzden girişimcileri ve onların doğasını anlamak gereklidir. Bu duruma atfen son dönemde araştırmacılar, girişimcilerin özellikle kişilik özelliklerini ve diğer insanlardan hangi yönleriyle ayrıldıklarını bulmaya odaklanmışlardır (Lumpkin and Dess, 2001; Madsen, 2007). Bunun nedeni girişimcilerin firmanın ne şekilde yönetileceği üzerinde etkili olmasıdır. Eğer girişimcilerin özellikleriyle yönettikleri firmalarda izledikleri stratejiler arasında bir bağ bulunursa, izlenecek stratejiler tahmin edilebilir. Her ne kadar birçok özelliğe doğuştan sahip olsalar da, bugün girişimcilerin eğitilebilecekleri ve gerekli yetenekleri kazanabilecekleri gerçeği göz ardı edilemez. Eğer bir girişimcinin ne gibi özelliklere sahip olduğu bilinirse, bireyde eksik olan yönler de tespit edilerek bu fark kapatılmaya çalışılabilir. Bununla birlikte bireyin, sahip olması gereken girişimcilik özelliklerine sahip olmayarak girişimci olmaya çalışması başarısızlık ve işletme süresizliğini kaçınılmaz hale getirir. Dolayısıyla bu özellikleri belirlemek girişimciliğe uygun olmayan bireylerin başarısız girişimlerini engellemeyi sağlayabilir.

Bu bağlamda çalışmanın iki önemli amacı bulunmaktadır. Bunlardan ilki Türk tarımsal dış ticaret firmalarına özel girişimcilik kimliğini tanımlamaktır. İkincisi

¹ Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Tarım Ekonomisi Bölümü, Aydın.

² Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Tarım Ekonomisi Bölümü, Aydın

³ Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Tarım Ekonomisi Bölümü, Aydın

⁴ Ege Üniversitesi, Tarım Ekonomisi Bölümü, İzmir
iletişim: gokhan.cinar@adu.edu.tr

den firma girişimcileri için özgüven performans artışı açısından çok önemli bir faktördür.

Sonuçlara göre diğer gelişen ekonomilerde olduğu gibi Türkiye’de de kendine özgü girişimci karakteristiği olduğu ifade edilebilir. Bu yüzden başarılı bir işletme için sadece politik destek süreçlerinin yeterli olmadığı, aynı zamanda psikolojik faktörlerinde önem arz ettiği göz ardı edilmemelidir. Sunulan destekler standart değil, girişimcinin ruhuna özgü olmalıdır. Onların olası girişimcilik karakteristiğinin anket ve eğitim programları ile keşfedilmesi ve buna göre bir bütün destek programının geliştirilmesi, işletmelerdeki başarı olasılığını arttırabilir.

TEŞEKKÜR

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Birimi Başkanlığı’na ZRF-17008 No’lu “Tarım İhracatı Yapan Firmaların Girişimci Karakteristiğinin Firma Büyüme Performansına Etkisi” isimli proje kapsamında bu araştırmaya maddi destek verdiklerinden dolayı teşekkür ederiz

KAYNAKLAR

- Alpar, R., (2011). Uyum Analizi. Çok Değişkenli İstatistiksel Yöntemler. Detay Yayın. Ankara. s: 853.
- Baron, R. A., Tang, J. and Hmieleski, K. M. (2011). The downside of being ‘up’: entrepreneurs’ dispositional positive affect and firm performance. *Strategic Entrepreneurship Journal*, 5(2): 101-119.
- Bernardo, A. E. and Welch, I. (2001). On the evolution of overconfidence and entrepreneurs. *Journal of Economics & Management Strategy*, 10(3): 301-330.
- Cromie, S. (2000). Assessing entrepreneurial inclinations: Some approaches and empirical evidence. *European journal of work and organizational psychology*, 9(1): 7-30.
- Çınar, G., Armağan, G., Özden, A. ve Çınar, N. (2018) Çiftçiler İçin Girişimcilik Ölçeği Geliştirilmesi ve Çiftlik Performansı Üzerindeki Etkisi, *Tarım Ekonomisi Dergisi*, 23(2): 323-333.
- Erdil, O ve Kitapçı, H. (2007). TKY Araçlarının Kullanımı ve Firma Yenilikçiliğinin Yeni Ürün Geliştirme Hızı ve İşletme Performansına Etkisi. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 21 (1): 233–245.
- Eren, M. Ş., Yücel, R. ve Eren, S. S. (2010) Firma Performansına Etkileri Kapsamında Çevresel Olumsuzluk, Pazar Dinamizmi, Müşteri Odaklılık ve Yenilikçilik Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. *Yaşar Üniversitesi Dergisi*, 18 (5): 3102-3116
- Fitzsimmons, J. R. and Douglas, E. J. (2011). Interaction between feasibility and desirability in the formation of entrepreneurial intentions. *Journal of Business Venturing*, 26(4): 431-440.
- Hian Chye Koh, (1996). Testing hypotheses of entrepreneurial characteristics: A study of Hong Kong MBA students, *Journal of Managerial Psychology*, 11(3): 12-25.
- Lemmerer, A., Zapilko, M., & Menrad, K. (2015). Senior Management’s Influence on New Product Development Projects and Firm Performance in Small and Medium-Sized Food Companies. *International Food and Agribusiness Management Review*,

- 18(4): 105-115.
- Li, Y., Liu, Y., & Zhao, Y. (2006). The role of market and entrepreneurship orientation and internal control in the new product development activities of Chinese firms. *Industrial Marketing Management*, 35(3): 336-347.
- Lumpkin, G. T. and Dess, G. G. (2001). Linking two dimensions of entrepreneurial orientation to firm performance: The moderating role of environment and industry life cycle. *Journal of Business Venturing*, 16(5): 429-451.
- Madsen, E. L. (2007). The significance of sustained entrepreneurial orientation on performance of firms—A longitudinal analysis. *Entrepreneurship and Regional Development*, 19(2): 185-204.
- McDougall, P. P. and Oviatt, B. M. (1996). New venture internationalization, strategic change, and performance: A follow-up study. *Journal of business venturing*, 11(1): 23-40.
- Munro, B. H. (2005). *Statistical methods for health care research* (Vol. 1). lippincott williams & wilkins.
- Newbold, P. (1995). *Statistics for Business ve Economics*. Prentice-Hall International, New Jersey, 867.
- Şimşek, Ö. F. (2007). *Yapısal eşitlik modellemesine giriş, temel ilkeler ve lisrel uygulamaları*, Ekinoks yayınları, Ankara, 212 s.
- Wiklund, J. and Shepherd, D. (2003). Knowledge-based resources, entrepreneurial orientation, and the performance of small and medium-sized businesses. *Strategic management journal*, 24(13): 1307-1314.
- Wiklund, J., & Shepherd, D. (2005). Entrepreneurial orientation and small business performance: a configurational approach. *Journal of business venturing*, 20(1): 71-91.
- Zhao, F. (2005). Exploring the synergy between entrepreneurship and innovation. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 11(1): 25-41.
- Zhao, H., Seibert, S. E. and Lumpkin, G. T. (2010). The relationship of personality to entrepreneurial intentions and performance: A meta-analytic review. *Journal of management*, 36(2): 381-404.

Bölüm 15

ÖRGÜT KÜLTÜRÜ VE ÖRGÜT KÜLTÜRÜNDE SIKILIK-ESNEKLİK BOYUTU¹

Ferda ÜSTÜN²

Kemal Can KILIÇ³

GİRİŞ

Bir toplumun üyelerince paylaşılan ve sorgulanmadan kabul edilen, bütüncül normlar, değerler ve inançlar bütünü olarak tanımlanabilen örgüt kültürü kavramı soyut ve muğlak yapısı itibari ile halen önemini korumaktadır. Sosyalizasyon sonucunda oluşan örgüt kültürü toplumsal kültürün bir alt boyutu olarak belirli amaçları gerçekleştirmek için kurulan örgütlerde de varlığını hissettirmektedir. Öyle ki birçok örgütsel süreç ve sonuç üzerinde etkileri tespit edilen kavramın halen aydınlatılmayı bekleyen yönleri bulunmaktadır.

Sıkılık-esneklik kavramı bir sosyal psikoloji teorisi olan planlanmış davranış teorisine dayandırılabilir (Özener, 2011). Fishbein ve Ajzen (1975) tarafından ortaya atılan bu teoriye göre toplumsal davranışlar belirli faktörlerin kontrolü altındadır. Bu anlamda toplumsal davranışlar belirli sebeplerden kaynaklanır ve planlanmış olarak ortaya çıkar. Teorinin öznel norm (algılanan sosyal baskı) boyutu bireyin herhangi bir davranışı gerçekleştirme ya da gerçekleştirme hususunda algıladığı sosyal baskı ya da kolaylığı ifade etmektedir (Ajzen, 2006). Sıkılık-esneklik kültür boyutu da örgütlerde varlığını bu çerçevede sürdürmektedir. Çalışan davranışlarının çalışma arkadaşları ve yöneticilerden oluşan sosyal çevrenin kontrolünde olduğu; dışlanma, yargılanma ve baskı gibi unsurların davranışlara yön verdiği, norm ve normlara ilişkin yaptırımların önem arz ettiği örgütlerin sıkılık örgüt boyutunda yer aldığı söylenebilir. Buna karşın esneklik kültür boyutunda bireyin karar ve eylemlerinde önem arz eden unsur referans durumundaki

¹ Bu çalışma “Üstün, F. (2015). Örgütlerde sıkılık-esneklik boyutunun örgütsel güven, kurumsal girişimcilik ve firma performansına etkisi: Türkiye’nin öncü sanayi işletmeleri üzerine bir araştırma. *Yayınlanmamış Doktora Tezi*, Çukurova Üniversitesi Adana.” doktora tezinden türetilmiştir.

² Dr. Öğr. Üyesi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, ferdakervanci@gmail.com

³ Prof. Dr. Çukurova Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, kemalc2013@gmail.com

yöneticilerinin tepkilerine göre ayarlamasına neden olan kabaca mahalle baskısı olarak nitelendirilebilecek olan sıklık kültür boyutunun basit, rutin ve sıradan işlerin yaygın olduğu örgütlerde uygun şekilde kullanılabileceği söylenebilir. Ancak pazar koşullarının her geçen gün değiştiği ve rekabetin acımasız bir hız kazandığı günümüz koşullarında farklı, özgün ve yenilikçi yaklaşımlara değer atfeden örgütlerin esneklik kültür boyutunda yer almaları önemli görülmektedir. Bahsi geçen bu küresel ekonomik konjonktürde örgütlerin çevrelerine karşı geliştirecekleri adaptasyon becerileri onlara varlıklarının sürdürülebilirliği konusunda yardımcı olacaktır. Bu anlamda örgüt içinde paylaşılan inanç, değer, tutum ve algıların bir bütünü olan örgüt kültürünün çalışanların özgür ve yenilikçi bakış açılarını davranışlarına yansıtabileceği bir yapıda olması gerekmektedir.

Yine alan yazında çeşitli çalışmalar ile sıklık-esneklik kültür boyutunu yordayan değişkenlerin belirlenmesi ve sıklık-esneklik kültür boyutunun örgütsel uygulama, süreç ve çıktılar üzerindeki etkilerini belirlemeye yönelik çalışmaları görmek mümkündür. Ancak bu çalışmaları yabancı literatürün domine ettiği, ülkemizde konuya ilişkin halen büyük boşlukların var olduğu söylenebilir. Bu anlamda sıklık-esneklik kültür boyutunun ülkemiz yazınında da hak ettiği değeri görmesinin yanında uygun kültürel boyutların örgütlerin verimliliği ve başarısı üzerindeki etkisini belirleyen değişkinlerin doğru kullanılması önem arz etmektedir.

KAYNAKÇA

- Adler, J. N. & Jelinek, M. (1986). Is “organization culture” culture bound?. *Human Resource Management*, 25(1), 73-90.
- Ajzen, I. (2006). Constructing a TpB Questionnaire: Conceptual and Methodological Considerations. Retrieved June 27, 2011 from the <http://www.people.umass.edu/ajzen/pdf/tpb.measurement.pdf>.
- Alvesson, M. & Billing, Y. D. (1997). *Understanding Gender and Organizations*. London: Sage.
- Alvesson, M. (1993). *Cultural Perspective on Organizations*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Baytok, A. (2006). Hizmet işletmelerinde örgüt kültürünün oluşturulmasında liderin rolü. Doktora tezi. Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyonkarahisar.
- Boldt, E.D. (1978). Structural tightness and cross-cultural research. *Journal of Cross Cultural Psychology*, 9: 151-165.
- Boldt, E.D., & Roberts, L.W. (1979). Structural tightness and social conformity: A Methodological note with theoretical implications. *Journal of Cross-Cultural Psychology*. 10: 221-230.
- Burrell, G. & Morgan, G. (1979). *Sociological paradigms and organizational analysis*. Porstmouth: Heinemann.
- Business Week, (1980). *Corporate culture: The hard and to change values that spell success of failure*, October 27, 148-160.

- Caplow, T. (1975). Organizational size. *Administrative Science Quarterly*, 1: 484-515.
- Chan, D. K. S., Gelfand, M. J., Triandis, H. C., & Tzeng, O. (1996). Tightness-looseness revisited: Some preliminary analyses in Japan and United States. *International Journal of Psychology*, 13(1), 1-12.
- Cheung, S. O., Wong, S. P. & Wu, A. W. Y. (2011). Towards an organizational culture framework in construction. *International Journal of Project Management*, 29(1), 33-44.
- Choi, Y. S., Seo, M., Scott, D. & Martin, J. J. (2010). Validation of the organizational culture assessment instrument: an application of the Korean version. *Journal of Sport Management*, 24(2), 169-189.
- Clark B. R. (1972). The Organizational Saga in Higher Education. *Administrative Science Quarterly*, 17(2), 178-184. <http://links.jstor.org/sici?sici=0001-8392%28197206%2917%3A2%3C178%3ATOSIHE%3E2.0.CO%3B2-Y> Erişim Tarihi: 09.01.2015.
- Darius, K., Chan, S., Gelfand, M. J., Triandis, H. C. & Tzeng, O. (1996). Tightness-looseness revisited: Some preliminary analyses in japan and the United states. *International Journal of Psychology*, 31(1), 1-12.
- Deal, T. E., & Kennedy, A. A. (1982). *Corporate cultures: The rites and rituals of corporate life*. Reading, Mass.: Addison-Wesley Publishing Co.
- Denison, D. R. & Mishra, A. K. (1995). Toward a theory of organizational culture and effectiveness. *Organization Science*, 6(2), 204-223.
- Eren, E. (2000). *Stratejik yönetim ve işletme politikası*. (5. bs.). İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Fishbein, M. & Ajzen, I. (1975). *Belid Attitude, Intention and Behavior: An Introduction The Theory and Research*. Reading, MA: Addison-Wesley.
- Gelfand, M. J., Nishii, L. H. & Raver, J. L. (2006). On the nature and importance of cultural tightness and looseness. *Journal of Applied Psychology*, 91(6), 1225-1244.
- Gordon, G. G. & DiTomaso N. (1992). Predicting corporate performance from organizational culture. *Journal of Management Studies*, 29(6), 783-798.
- Hall, R. H. (1963). Bureaucracy and small organizations. *Sociology and Social Research*, 48: 38-46.
- Halloway, S.D. (1999). Divergent cultural models of child rearing and pedagogy in Japanese preschools. *New directions for child and adolescent development*, 83-Spring, 61-75.
- Handy, C. (1993). *Understanding organizations*, (4th Edit.), England: Penguin Books Ltd.
- Harrison, R. (1970). Nonverbal communication: Explorations into time, space, action, and object. In J. Campbell & H. Helper (Edit.) *Dimensions in communication* (pp. 110-146). Belmont, CA: Wadsworth.
- Hofstede, G. (1980). *Culture's consequences: International differences in work-related values*, Beverly Hills, CA: Sage Publications.
- Hofstede, G., Neuijen, B., Ohayv, D. D. & Sanders, G. (1990). Measuring organizational cultures: A qualitative and quantitative study across twenty cases. *Administrative Science Quarterly*, 35(2), 286-316.
- Hopwood, D. (1988). *Syria 1945-1986: Politics and society*. London: Unwin Hyman Ltd.
- House, R., Hanges, P., Javidan, M., Dorfman, P. & Gupta, V. (2004). *Culture, Leadership and organizations: The globe study of 62 societies*. Robert J. House, Paul J. Hanges, Mansour Javidan, Peter W. Dorfman, Assistant Professor of Management and International Business Vipin Gupta, Vipin Gupta (Edts.) London: Sage Publications, Inc.
- Kilmann, R. H., Saxton, M. J., & Serpa, R. (1986). Issues in understanding and changing culture, *California Management Review*, 28(2), 87-94.

- Kozlu, C. 1986. Kurumsal kültür. Amerika, Japonya ve Türkiye: Başarılı firma yönetimlerinde kurumsal kültürün rolü. İstanbul: Bilkom.
- Li, C., Fock, H. & Mattila, A. S. (2012). The role of cultural tightness-looseness in the ethics of service recovery. *Journal of Global Marketing*, 25(1), 3-16.
- Louis, M. R. (1983). Organizations as culture-bearing milieux. L. Pondy, P. Frost, G. Morgan, ve T. E. Dandridge (Eds.). *Organizational Symbolism*, Greenwich: JAI Press.
- Ouchi, W. (1981). *Theory Z: How American business can meet the Japanese challenge*. New York: Avion Books.
- Özener, E. (2011). Örgüt kültüründe yeni bir boyut olan sıklık-esneklik ile örgütsel yenilikçilik ilişkisi: Türk ve İtalyan mermer sektöründe karşılaştırmalı bir araştırma. Yüksek lisans tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi. İzmir.
- Pascale, R. T. & Athos, A. G. (1981). *The art of japanese management application for american executives*. New York: Simon & Schuster.
- Pearson, R.P. (1984). Behavior and morality. In L.E. Clark (Ed.), *Through Middle Eastern eyes* (pp. 42-49). New York: The Center for International Training and Education.
- Pelto, P. J. (1968). The differences between "Tight" and "Loose" societies. *Trans-action*, 5(5), 37-40.
- Peters, T. J. & Waterman R. H. (1982). *In search of excellence: Lessons from America's best-run companies*, New York: Harper & Row.
- Quinn, R. E. & Cameron K. (1983). Organizational life cycles and shifting criteria of effectiveness: Some preliminary evidence. *Management Science*, 29(1), 33-51.
- Quinn, R. E. & M. R. McGrath (1985). *Transformation of organizational cultures: A competing values perspective, in organizational culture*. Peter Frost et al., eds. Beverly Hills, CA: Sage Publications, Inc.
- Reilly, B. J. ve DiAngelo, J. A. (1990). Communication: A Cultural System of Meaning and Value. *Human Relations*, 43(2), 129-140.
- Robert, C. ve Wasti, A. S. (2002). Organizational individualism and collectivism: Theoretical development and an empirical test of measure. *Journal of Management*, 28(4), 544-566.
- Rousseau, D. M. (1990). Assessing organizational culture: The case for multiple methods. B. Schneider içinde, *Organizational Climate and Culture*. San Francisco: Jossey-Bass, (153-192).
- Sathe, V. (1983). Implications of corporate culture: A manager's guide to action. *Organizational Dynamics*, 12(2), 5-23.
- Schein, E. H. (1983) The role of the founder in creating organizational culture, *Organizational Dynamics*, <http://dspace.mit.edu/bitstream/handle/1721.1/2039/SWP-1407-09320305.pdf?> (1-34). Erişim Tarihi: 30/06/2014.
- Schein, E. H. (1984). Coming to a new awareness of organizational culture. *Sloan Management Review*, 25(2), 3-16.
- Schein, E. H. (1992). *Organizational culture and leadership*. Sanfrancisco: Jossey-Bass
- Simpson, S. & Cacioppe R. (2001). Unwritten ground rules, transforming organizations culture to achieve key business objectives and outstanding customer service. *Leadership and Organization Deveolpment Journal*, 22(8), 394-401.
- Smircich, L. & Calas, M. B. (1987). Organizational culture: a critical assessment. Linda; Calás, Marta B. Jablin, Fredric M. (Ed); Putnam, Linda L. (Ed); Roberts, Karlene H. (Ed); Porter, Lyman W. (Edits), *Handbook of Organizational Communication*. Newbury Park: Sage.

- Smircich, L. & Calas, M. B. (1987). Organizational culture: a critical assessment. Linda; Calás, Marta B. Jablin, Fredric M. (Ed); Putnam, Linda L. (Ed); Roberts, Karlene H. (Ed); Porter, Lyman W. (Edits), *Handbook of Organizational Communication*. Newbury Park: Sage.
- Tayeb, M. (1988). *Organizations and national cultures: a comparative analysis*. London: Sage Publications.
- Terzi, A. R. (2004). Üniversite öğrencilerinin güç mesafesi ve belirsizlikten kaçınma algıları üzerine bir araştırma. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(2), 65-76.
- Tierney, W. G. (1997). Organizational socialization in higher education. *Journal of Higher Education*, 68(1), 1-16.
- Triandis, H. C. (1989). The self and social behavior in differing cultural contexts. *Psychology Review*, 96(3), 506-520.
- Triandis, H. C. (1995). *Individualism and collectivism*. Boulder: Westview Press.
- Trompenaars, J. C. (1994). *Riding the waves of culture*. Londra: Irwin Publications.
- Tsouderos, J. E. (1955). Organizational change in terms of a series of selected variables. *American Sociological Review*. 20: 206-210.
- Üçok, T. 1989. Organizasyon kültürünün oluşumu. Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 4(1-2): 308-323.
- Üstün, F. (2015). Örgütlerde sıklık-esneklik boyutunun örgütsel güven, kurumsal girişimcilik ve firma performansına etkisi: Türkiye'nin öncü sanayi işletmeleri üzerine bir araştırma. *Yayınlanmamış Doktora Tezi*, Çukurova Üniversitesi Adana.
- Üstün, F., & Kılıç, K. C. (2017). Sıklık-Esneklik Kültür Boyutunun Yönetimsel ve Yapısal Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi: Türkiye'nin Öncü Sanayi İşletmeleri Üzerine Bir Araştırma. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 16(4), 963-979.
- Üstün, F., & Kılıç, K. C. (2017b). The effects of tightness-looseness in organizational culture on corporate entrepreneurship and firm performance: A regional study in Turkey. *Journal of Human Sciences*, 14(4), 3866-3878.
- Üstün, F & Katlav, E. Ö. (2019). Örgütlerde sıklık-esneklik kültür boyutunun örgütsel bağlılık üzerindeki etkisinde örgütsel güvenin aracılık rolü. *Verimlilik Dergisi*, (1), 113-138.
- Varol, M. 1989. Örgüt Kültürü ve örgüt İklimi. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, 44(1-2): 195-222.
- Wasti, S. A. & Fiş, A. M. (2010). Örgüt kültüründe sıklık-esneklik. *Yönetim Araştırmaları Dergisi*. 10 (1-2), 11-33.
- Yılmaz, C., Alpkan, L. ve Ergun, E. (2005). Cultural determinants of customer and learning-oriented value systems and their joint effects on firm performance. *Journal of Business Research*, 58(10), 1340-1352.

Bölüm 16

SAYISAL EKONOMİ, KURUMLAR VE STRATEJİ: AB'DE GÜNDEM VE GELECEK

Bahattin KARADEMİR¹

GİRİŞ

Dünya Ekonomik Forumu kurucusu Klaus Schwab, 2016 yılında yayınlanan *Dördüncü Sanayi Devrimi* adlı kitabında, akıllı ve bağlantılı makine ve sistemlerin yanı sıra gen dizilemeden nanoteknolojilere, yenilenebilir enerjilerden kuantum bilgi işleme bir dizi alanda gerçekleşen birbiriyle iç içe geçmiş atılımların itici gücünü oluşturduğu dördüncü bir sanayi devriminin henüz başında olduğumuzu değerlendirmektedir. Bununla birlikte, ekonomik, sosyal ve politik kurumların ufukta görünen büyük değişim dalgasıyla başa çıkabilecek yetkinliklere sahip olmadığını belirtmektedir. Bu tespitlerin paylaşılmasının üzerinden geçen kısa zaman dilimi içerisinde dahi sayısal teknolojilerin temelini oluşturduğu yeniliklerin etkileri her alanda daha fazla hissedilir olmuştur. Bu dönüşüm sadece gelişmiş piyasalarda değil, Çin, Hindistan, Rusya ve Brezilya gibi yükselen piyasalarda da gündemin önemli konuları arasında yer almaya başlamıştır. Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü'nün [OECD] yayımladığı *OECD Sayısal Ekonominin Görünümü* (2017)² adlı raporda sayısal dönüşümün 32 OECD üyesi ve 6 işbirliği ülkesinin ulusal gündem ve/veya programlarında üst sıralarda yer aldığı belirtilmektedir.

Bu gelişmeler sosyal bilimlerde ekonomi ve politika gibi disiplinlerin yanı sıra işletmecilik alanında ve özellikle de yönetim yazınında giderek daha fazla ilgi görmeye başlamıştır. Örneğin, *Academy of Management Discoveries* dergisi bu konu için “*Sayısal Dönüşüm: Eğer varsa yeni olan nedir?*” başlığıyla özel bir sayı ayırmıştır. Editörler, özel sayının duyuru metninde sayısal dönüşüm konusundaki kuramların oldukça yeni olduğunu belirterek bu konuda görgül araştırmaların yapılmasının gerekli olduğunu belirtmektedirler. Bu kapsamda araştırmacıları (a) sayısal dönüşüm, kurumlar ve strateji, (b) sayısal dönüşüm, iş modelleri, örgütsel

¹ Doç.Dr., Çukurova Üniversitesi, bkarademir@cu.edu.tr

² OECD Sayısal Ekonomi Genel Görünümü 2017 [OECD Digital Economy Outlook 2017], erişim tarihi, 18.03.2018, URL: <http://www.oecd.org/internet/oecd-digital-economy-outlook-2017-9789264276284-en.htm>

düşüncelerin desteklediği gibi yenilik söz konusu olduğunda “sınırlar” bulanıklaşmaktadır. Girişimciler, işletmeler, sektörler ya da teknolojik sistemler arasında kurulan karmaşık ilişkiler yeni teknoloji dalgalarının gelişimini etkilemektedir. Bu süreçte kurumların en önemli işlevi piyasa aksaklıklarını giderecek ve kurumsal boşlukları dolduracak stratejiler belirlemek olacaktır. Daha önceki büyük değişim dalgalarında olduğu gibi bu süreçte de yeni örgütsel yapı ve stratejilerin gelişmesi kaçınılmazdır. Teknolojiyle birlikte örgütlerle ilgili bildiğimiz pek çok şeyin de değişmesi mümkün görünmektedir. Bu süreçte araştırmacıların yanıt arayacakları pek çok yeni soru olacaktır. *Academy of Management Discoveries* dergisinin özel sayı editörlerinin ortaya attığı sorular uzun süre tartışılmaya devam edecek gibi görülmektedir: (a) Teknolojik yenilikler ve kurumsal düzenlemelerin birlikte evriminin dinamikleri nelerdir? (b) Teknolojik değişim dalgası kurumları nasıl etkileyecek? (c) Kurumsal düzenlemeler teknolojik yenilikleri nasıl etkileyecek? (d) Kurumsal düzenlemeler konusunda kimler etkili olacak? (e) Değişim sürecinde ne tür örgüt yapı ve tasarımları gelişecek? (f) Değişim örgütler arasındaki ilişkileri nasıl etkileyecek?

Sonuç

Teknolojik değişim dalgasıyla şirketler ve sektörler, ülkeler ve bölgeler arasındaki sınırlar bulanıklaşmaya devam ederken akademisyenlerin çalışma alanları arasındaki sınırlar da ortadan kalkmaktadır. Sadece doğa ve fen bilimleri ya da sağlık bilimleri alanlarında değil sosyal bilimlerde de bunun yaşanması kaçınılmazdır. Teknolojik değişim, kurumlar ve örgütlerin kesiştiği konularda, bağlamı da göz önünde bulundurarak çalışmak, araştırmalarda özgün bakış açıları ve yeni yöntemler geliştirmeyi gerektirecektir. Bu konu alanlarındaki çalışmalara, devam eden araştırmalarımla katkıda bulunmayı umut etmekteyim.

KAYNAKLAR

- Academy of Management Discoveries.(2018). Call for Papers for Special Issue: “Digital Transformation: What is new if anything?
- Anderson, P., & Tushman, M. L. (1990). Technological discontinuities and dominant designs: A cyclical model of technological change. *Administrative science quarterly*, 604-633.
- Berber, A. (2013). Klasik yönetim düşüncesi: geleneksel ve klasik paradigmalara klasik ve neo-klasik örgüt teorileri. Alfa.
- Berleur, J., & Galand, J. M. (2005). ICT policies of the European Union: From an information society to eEurope. Trends and visions. In Perspectives and policies on ICT in society (pp. 37-66). Springer, Boston, MA.
- Carlsson, B., & Stankiewicz, R. (1991). On the nature, function and composition of technological systems. *Journal of evolutionary economics*, 1(2), 93-118.
- David, P. A. (1989). The dynamo and the computer: an historical perspective on the modern productivity paradox. *The American Economic Review*, 80.

- Dosi, G. (1982). Technological paradigms and technological trajectories: a suggested interpretation of the determinants and directions of technical change. *Research policy*, 11(3), 147-162.
- Geels, F. W. (2002). Technological transitions as evolutionary reconfiguration processes: a multi-level perspective and a case-study. *Research policy*, 31(8-9), 1257-1274.
- Hargadon, A. B., & Douglas, Y. (2001). When innovations meet institutions: Edison and the design of the electric light. *Administrative science quarterly*, 46(3), 476-501.
- Hobsbawm, E.J. (1998). *Sanayi ve imparatorluk [Industry and empire]*. çev. Abdullah Ersoy. Dost Yayınevi, Ankara
- Jensen, M. C. (1993). The modern industrial revolution, exit, and the failure of internal control systems. *the Journal of Finance*, 48(3), 831-880.
- Moroz, M. (2017). The level of development of the digital economy in Poland and selected European countries: A comparative analysis. *Foundations of Management*, 9(1), 175-190.
- Nelson, R. R. (1994). The co-evolution of technology, industrial structure, and supporting institutions. *Industrial and corporate change*, 3(1), 47-63.
- Rosenberg, N. (1963). Technological change in the machine tool industry, 1840–1910. *The Journal of Economic History*, 23(4), 414-443.
- Schwab, K. (2017). *Dördüncü sanayi devrimi [The fourth industrial revolution]*. çev. Zülfi Dicleli. Optimist.

Bölüm 17

YEREL YÖNETİMLERİN DEZAVANTAJLI GRUPLARA YÖNELİK DEĞİŞEN ROLÜ

Sanem BERKÜN¹

GİRİŞ

Küreselleşme toplumsal kurum ve yapılarda önemli değişimlere neden olmaktadır. Ekonomik, siyasal, toplumsal, kültürel vb. birçok alanda yaşanan değişimler istihdam, çevre kirliliği ile mücadele, eğitim, sağlık gibi politikaların uluslararası konjonktür dikkate alınarak çok boyutlu bir perspektif ile hazırlanması gerektirmektedir. İçinde bulunduğumuz dönemin koşulları özellikle kadın, çocuk, engelli gibi dezavantajlı gruplara yönelik ilave tedbirler alınmasını kaçınılmaz bir insani sorumluluk haline getirmektedir. Bu süreçte halka en yakın yönetsel birim olan yerel yönetimler devreye girmekte ve yerel sosyal politikalar ile sorunlara alternatif çözüm yolları aranmaktadır. bu değişim, dünya üzerinde bulunduğu konum itibari ile Türkiye’yi de hızlı ve yüksek düzeyde etkilemektedir.

Bu çalışma ile öncelikle küreselleşen dünyada sosyal politikaların başarısında yerel yönetimlerin önemine değinilmektedir. Daha sonra dezavantajlı gruplar içerisinde ön sıralarda yer alan engelliler, çocuklar, kadınlar ve göçmenlerin Türkiye’de ki durumu yapılmış araştırmalardan elde edilen istatistiki verilerden yararlanılarak incelenmekte ve yapılabilecekler yer verilmektedir. Halkın memnuniyeti için yapılması gerekenlerden hareketle yerel sosyal politikaların başarısını artırabilmek için teorik bir açılım yaratmak çalışmanın nihai amacını oluşturmaktadır.

KÜRESELLEŞME SÜRECİNDE YEREL YÖNETİMLER VE SOSYAL POLİTİKA

Birçok toplumsal olayı açıklayan küreselleşme en basit şekliyle dünya genelinde sosyal ilişkilerin yoğunlaşmasını ifade etmek için kullanılmaktadır(Kartal, 2007: 254). Özellikle finans ve emek piyasaları yanında, yabancı sermaye ve dış ticaret alanlarında gelişim gösteren küreselleşme; kimi yazalar tarafından ulusal

¹ Dr Öğretim Üyesi, Bülent Ecevit Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, Zonguldak/ TÜRKİYE sanemberkun@mynet.com

tişime geçerek, onlardan destek almalı ve hizmet tekrarlarını önlemelidir. Son olarak sosyal politikanın her alanında olduğu gibi yerel sosyal politikaların geliştirilmesinde de, yerel yönetimler için veri tabanı oluşturulması ve bulguların kamuoyu ile paylaşılması hem akademik çalışmaların ihtiyaç duyduğu nesnel bulguları sağlayacak, hem başarıyı artıracak, hem de denetimi kolaylaştıracaktır.

KAYNAKÇA

- Akdoğan, Y. (2006), “Sosyal Belediyecilik”, *Yerel Siyaset*, Sayı:3, 29-37.
- Akkuş, S. & Yıldırım, Ş. (2018), “Erkeklerin Kadına Yönelik Fiziksel Şiddet Uygulamasına Etki Eden Fiziksel Faktörlerin İncelenmesi”, *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 17 (4), ss. 1368-1388.
- Akman, K. (2018), “Göç Yönetiminde Yerel Yönetimler ve STK İşbirliği”, *Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi*, 1(3), 452-466.
- Arın, S. & Özsoy, A. (2015), “Kentsel Mekan Tasarımında Çocuk Katılımı”, *Çocuk ve Kent İdealkent Kent Araştırmaları Dergisi*, Sayı: 17, ss.182-201.
- Arslan, M. (2013), *Yerel Yönetimlerde Sosyal Belediyecilik Faaliyetleri (Arnavutköy Belediyesi Örneği)*, İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Avşar Kurnaz, Ş. (2009), *Türkiye’de Çocuk Yoksulluğu, TC Başbakanlık Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü, Sosyal Yardım Uzmanlık Tezi*, Ankara.
- Aydemir, C. & Kaya, M. (2007), “Küreselleşme Kavramı ve Ekonomik Yönü”, *Elektro-nik Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(20), ss.260-282.
- Aydın, M. (2008), *Sosyal Politika ve Yerel Yönetimler*, İstanbul: Yedirenk Yayınları.
- Bahçeci, H. I. & Uzun, Ş. (2017), “Türkiye’de Uluslararası Göç ve Yerel Politika”, *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(Özel Sayı), ss.1-17.
- Batal, S. (2015), “Türkiye’de Sosyal Devlet Kavramının Dönüşümü: Sosyal Belediyecilik”, *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 19(2), 221-245.
- Beki, A. (2009), *Türkiye’de Sosyal Belediyecilik (Ümraniye Belediyesi Örneği)*, İstanbul: Sena Ofset.
- Berkün, S. (2018) “Yerel Yönetimler Açısından Yönetim”, *Örgütlerin Yönetimi: Kavramsal, Kuramsal, Tematik ve Kurumsal Açından Yönetim*, Editör: Akdemir, A., İstanbul: Beta Basım Yayın Dağıtım.
- Berkün, S. (2017) “Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Anlayışı”, *e-Şarkiyat İlmi Araştırmalar Dergisi / Journal of Oriental Scientific Research (JOSR)*, Cilt:9, Sayı:2, 2017, ss.582-598.
- Berkün, S. (2016a), “Avrupa Kentsel Şartı’nın Kentlerdeki Özürlü ve Sosyo-Ekonomik Bakımdan Engellilere Yönelik İlkeleri ve Bursa Kentinde Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Erişilebilirliği”, *Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 8(1), ss:61-72.
- Berkün, S. (2016b), “Küreselleşen Dünya’da Türkiye’nin Durumu ve Türkiye’de Yaşanan Temel Toplumsal Sorunlar”, *Türkiye’nin Toplumsal Yapısı*, Derleyen: Ercins, G. & Çoban, M. İstanbul: Lisans Yayıncılık.
- Berkün, S. & Alacahan Dilbaz, N. & Ataklı Yavuz, R. (2015), “Kadın İstihdamını Artırmada Alternatif Bir Değerlendirme: Evde Çalışma”, *International Anatolia Academic Online Journal IAAOJ*, 2(2), ss.43-61.
- Berkün, S. (2013), *Özürlülerin İstihdamında Ev Esaslı Tele Çalışma (Evde Tele Çalışma):*

- Bursa İli Belediyelerinden Örnekler*, Ankara, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Çalışma ve Sosyal Güvenlik Eğitim ve Araştırma Merkezi Yayını, Yayın No:38.
- Bilgin, K. U. & Akay, A. & Ertan, K. (2009), *Ulusal Kalkınma ve Yerel Yönetimler*, Ankara: Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü.
- Bezmez, D. & Yardımcı, S. (2010), “Dönüşen Vatandaşlık Kurguları Çerçevesinde Sakat Hakları: Kurumsal Yaklaşımlar ve Türkiye Örneği”, *Yurttaşlık Tartışmaları: Yeni Yaklaşımlar*, Editör: Kartal, F. Ankara: TODAİE.
- Boğaziçi Üniversitesi Sosyal Politika Forumu Çocuk Yoksulluğu Çalışma Grubu Kuruluş Bildirgesi, (2005), (19. 09. 2014), <http://www.spf.boun.edu.tr/docs/Cocuk%20Yoksullugu%20Calisma%20Grubu%20kurulus%20bildirgesi.pdf>
- Çağlar, S. (2012), “Engellilerin Erişilebilirlik Hakları ve Türkiye’de Erişilebilirlikleri”, *AÜHFD*, 6(2), ss.541-598.
- Çakmak, C. & Çapak, H. & Konca, M. & Korku, C. (2017), “Bir Halk Sağlığı Sorunu Olarak Çocuklara Yönelik Şiddet: Gazete Haberleri Üzerinden Bir Araştırma”, *Dicle Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 7(13), ss.85-101.
- Çeştepe, H. & Berkün, S. (2016), “Türkiye’de Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliğinin Aşılmasında Kadın Dostu Kentler”, *Uluslararası Yönetim, Ekonomi ve Politika Kongresi Bildiriler Kitabı*, ss. 2798-2810
- Çılbant, C. & Yalçınkaya, H. M. & Karabıyık, C. (2018), “Göç ve Verimlilik İlişkisi: Türkiye Avrupa Birliği Örneği”, *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16 (2), ss. 117-128.
- Demirhan, Y. & Aslan, S. (2015), “Türkiye’nin Sınır Ötesi Göç Politikaları ve Yönetimi”, *Birey ve Toplum Dergisi*, S.5(9), ss.23- 62.
- Ener, M. & Demircan, E. (2006), “Küreselleşme Sürecinde Yeni Devlet Anlayışı ve Türkiye”, *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 4(2), ss. 197-218.
- Fırat, S. (2009), “Engelsiz Bir Kent Tasarlamada Yerel Politikaların Önemi” (2009), *Toplum ve Sosyal Hizmet Dergisi*, 20(2), ss. 57-68.
- Gencer, T. E. (2017), “Göç ve Eğitim İlişkisi Üzerine Bir Değerlendirme: Suriyeli Çocukların Eğitim Gereksinimi ve Okullaşma Süreçlerinde Karşılaştıkları Güçlükler”, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(54), ss.838-851.
- Göç Araştırmaları Vakfı (2018), *Bilgi Notu 2018 Dünya Göç Raporu*, file:///C:/Users/sanemb/Downloads/Bilgi-Notu-IOM.pdf, (14.02.2019).
- Gökçe, B. (2013), *Türkiye’nin Toplumsal Yapısı ve Toplumsal Kurumlar*, Ankara: Savaş Yayınevi.
- Gül, H. & Memişoğlu D. (2007), “Yapısal Değişim Sorunu Çerçevesinde Yönetimsel Reform”, *Kamu Yönetiminin Yapısal ve İşlevsel Sorunları*, Derleyen: Çukurçayır M. A. & Gökçe G., Konya: Çizgi Kitabevi.
- Henden, H. B. (2005), “Katılımcı Yerel Yönetim Anlayışında E-Belediyeciliğin Yeri ve Önemi”, *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 1(1), 1-13.
- İşığınçok, Ö. (2005), *XXI. Yüzyılda İstihdam ve İnsana Yakışır İş*, Bursa: Ezgi Kitabevi.
- Kahraman, F. & Sallan Gül, S. (2015), “Türkiye’de Çocuk Yoksulluğu: Gaziantep Üzerine Bir Araştırma”, *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(1), ss.339-366.
- Kartal, Z. (2007), “Kavramsal ve Tarihsel Yönleriyle Küreselleşme”, *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (8)2, ss. 251-264.
- Kavas, A. (2018), *Karşılaştırmalarla 81 İl İçin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Karnesi 2018*, TEPAV Yayınları.
- Kaya, E. (2003), *Yerel Yönetimlerde Yeniden Yapılanma*, İstanbul: İlke Yayıncılık.

- Kaymaz, İ. Ş. (2010), “Çağdaş Uygarlığın Mihenk Taşı: Türkiye’de Kadının Toplumsal Konumu”, *Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, 46(Güz), ss.333-366.
- Kaypak, Ş. & Bimay, M. (2016), “Suriye Savaşı Nedeniyle Yaşanan Göçün Ekonomik ve Sosyo-Kültürel Etkileri: Batman Örneği”, *Yaşam Bilimleri Dergisi*, 6(1), ss. 85-110.
- Kazancı, M. (1983), “Yerel Yönetimler Üzerine Birkaç Not”, *Amme İdaresi Dergisi*, 16(4), 35-57.
- Kesgin, B. (2014), “Engellilere Yönelik Yerel Sosyal Politikaları, *Çağdaş Yerel Yönetimler*, 23(4), ss.1-15.
- Kocacık, F. & Gökkaya, V. B. (2000), “Türkiye’de Çalışan Kadınlar ve Sorunları”, *C. Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 6(1), ss. 195-219.
- Kolukırık, S. (2014), “Uluslararası Göç ve Türkiye: Yerel Uygulamalar ve Görünümler”, *ZfWT Zeitschrift für die Welt der Türken Journal of World of Turks*, 6(2), ss. 37-53.
- Kulaksız, Y. (2014), “Yoksulluk Bağlamında Çocuk İşgücü”, *Çalışma Dünyası Dergisi*, 2(3), ss.91-111.
- Kuzgun, İ. (2012), “Türkiye’de Türk Kökenli Yasadışı Yabancı İşgücünün Kayıt Dışı İstihdamı”, *Avrasya Etüdleri*, 41(1), ss.45-70.
- Moreno, L. (2008), “Süper Kadınlar ve Akdeniz Refahı”, *Sosyal Politika Yazıları*, Derleyen: Buğra, A. & Keyder, Ç. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Orme, C.T. & Cain, S.,D. (2006), “Poverty and the Daily Lives of Infants”. *Journal of Children and Poverty*, 12, ss. 1-20.
- Ökmen, M. & Özer B. (2007), “Küreselleşme-Yerelleşme Dikotomisinin Açılımları Üzerine Bir Tartışma”, *Küresel Esintiler ve Yerel Etkiler Sarmalında Türk Kamu Yönetimi*, Editörler: Yılmaz, A. & Bozkurt, Y., Ankara: Gazi Kitabevi.
- Ökmen, M. & Parlak B. (2008), *Kuramdan Uygulamaya Yerel Yönetimler İlkeler, Yaklaşımlar ve Mevzuat*, Bursa: Alfa Aktüel Yayınları.
- Özdemir, S. (2007), *Küreselleşme Sürecinde Refah Devleti*, İstanbul, İstanbul Ticaret Odası Yayını, Yayın No: 2007-57.
- Parlak, B. & Özgür, H. (2002), *Avrupa Birliği İle Bütünleşme Sürecinde Türkiye’de Yerel Yönetimler*, İstanbul: ALFA Basım Yayım Dağıtım Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.
- Pektaş, E.K. (2010), “Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Uygulamaları ve Karşılaşılan Sorunlar”, *Akademik İncelemeler Dergisi*, 5(1), 5-23.
- Plamper, H. (2000), *Bürgerkommune*, Dusseldorf: Hansböckler Stiftung.
- Polatoğlu, A. (2000), “Yerel Yönetim Reformu Üzerine Düşünceler”, *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 9(1), 2-24.
- Riggio, E. (2002), “Child Friendly Cities: Good Governance in the Best Interests of the Child” *Environment & Urbanization*, 14(2), pp. 45-58.
- Runyan D.K. & Zolotor A.J. (2011), “International Issues in Child Maltreatment”, *Child Abuse And Neglect: Diagnosis, Treatment and Evidence*, Ed: Carole, J., Canada: Elsevier.
- Soykut Sarıca, Y. P. & Yüksel, E. (2012), “Yerel Yönetimlerde Sosyal Sorumluluk Projesi Uygulaması Olarak Sosyal Hayata Katılım: Engelsiz Yaşam”, *Çalışma İlişkileri Dergisi*, 3(1), ss. 48-66.
- Uğur, A. & Bostan, M. K. (2016), Sosyal Harcamaların Yerelleşmesi: Sosyal Belediyecilik Uygulamalarının Etkinliği, *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*, 7(15), 39-59.
- UNİCEF, (2012), *Türkiye’de Çocuk ve Genç Nüfusun Durumunun Analizi*,

- Ünlü, U. (2016), “Sosyal Belediyecilik Anlayışının E-Belediyecilik Uygulamalarına Entegre Edilmesi”, *Sayıştay Dergisi*, Sayı: 102, 63-89.
- Toprak, D. & Şata, C. (2009), “Türkiye’de Yerel Yönetimler Reformu Çerçevesinde Sosyal Belediyecilik Yaklaşımı”, *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 1(1), 11-24.
- Türkiye İstatistik Kurumu (2018), “İstatistiklerle Çocuk 2017”, *Haber Bülteni*, Sayı: 27596, (04.12.2018), http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1068
- Türkiye İstatistik Kurumu (2018), “İstatistiklerle Kadın 2017”, *Haber Bülteni*, Sayı: 27594, (04.12.2018), http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1068 .
- Türkiye İstatistik Kurumu (2018), “Uluslararası Göç İstatistikleri 2017”, *Haber Bülteni*, Sayı: 30607, (14.02.2019), http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1067 .çoc
- Türkiye İstatistik Kurumu (2017), *Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması*, , (18.01.2019), http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1011.
- Türkiye İstatistik Kurumu (2012), *Çocuk İşgücü Anketi Sonuçları*, (04.12.2018), <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=13659>
- Ün, M. B. & Paydak, A. (2017), “Küreselleşen Dünyada Düzensiz Göç ve Türkiye: Adana İli Yabancılar Misafirhanesi Çalışması”, *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(3), ss. 187-204.
- World Economic Forum (2017), *The Global Gender Gap Index 2017*, (06. 02. 2019), http://www3.weforum.org/docs/WEF_GGGR_2017.pdf
- Yalçınkaya, Ş. (2015), “Modern Kentin Yeni Kamusal Alanında Çocuk, Alışveriş Merkezleri ve Serbest Zaman Etkinlikler”, *Çocuk ve Kent İdealkent Kent Araştırmaları Dergisi* Sayı: 17, ss.80-105.
- Yayla, Y. (2017), “Küresel Dünya’da ve Türkiye’de Çocuk İşçiliği: Uluslararası ve Ulusal Yasal Düzenlemeler ve Ampirik Göstergeler”. *TBB Dergisi*, Sayı: 128, ss.413-436.
- Yenigül, B. (2005), “The Effects of Migration on Urban”, *G.Ü. Fen Bilimleri Dergisi*, 18(2), ss. 273-288.
- Yiğit, R. & Ügücü, G. & Kaya, S. (2018), “Yoksulluk: Çocuk Sağlığını Tehdit Eden Bir Durum”, *Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 2(2), ss.83-98.
- 2002 Türkiye Özürlüler Araştırması Temel Göstergeleri, (06. 02. 2012). <http://www.ozida.gov.tr/arastirma/oztemelgosterge.htm>
- 2002 Türkiye Özürlüler Araştırması İleri Analiz Raporu, (06. 02. 2012) <http://www.ozida.gov.tr/arastirma/troailerianaliz.htm?menu=arastirma&sayfa=ilerianaliz> , <https://bianet.org/bianet/kadin/194897-tuik-8-mart-dolayisiyla-kadin-istatistiklerini-paylasti> (06. 02. 2019).
- <http://www.ufkumuzhaber.com/2018-kadin-istatistikleri-arastirmasi-66318h.htm> (06. 02. 2019).
- http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1068 (06. 02. 2019).
- <http://www.hurriyet.com.tr/kampus/toplumsal-cinsiyet-ve-kadin-algisi-arastirmasi-2018-sonuclandi-40762924> (06. 02. 2019).
- http://ka-der.org.tr/wp-content/uploads/2018/04/istatistik_02.04.2018.pdf (06. 02. 2019).
- <https://www.unicefturk.org/yazi/yoksulluk> (18.01.2019).